

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DOYUMLARI
İLE ÇOCUK SEVGİSİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Seyit Taylan KAPUCU
Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL
Mayıs - 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DOYUMLARI
İLE ÇOCUK SEVGİSİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Seyit Taylan KAPUCU

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZDEMİR

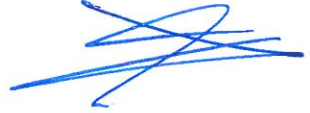
İSTANBUL

Mayıs - 2019

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
©2019**

ONAY

Seyit Taylan KAPUCU tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu bu çalışma, 29 / 05 / 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı SOYADI	İmza
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZDEMİR	
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Münver GETİN	
Jüri Üyesi	: Doç. Dr. Hanifi Parlak	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Seyit Taylan KAPUCU
Doğum Yeri ve Tarihi	Nevşehir – 04/12/1979
TC No	51313545658
Askerlik ve Medeni Hal	Tamamladı – Evli

Ön Yazı

17 yıllık meslek hayatımda, “Eğitim Planlamaları ve Yönetimi”, “Eğitimde Oryantasyon Sorunları ve Okul Yöneticiliği”, “Psikolojik Danışma”, “İletişim Becerileri”, “Okul Öncesi Eğitim Hizmetleri”, “0-6 Yaş Etkinlik Uygulamaları”, “Dikkat ve Motivasyon Çalışmaları”, “Yükseköğretimde Rehberlik ve Tanıtım Hizmetleri” ve “Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimleri”... gibi uygulamalara ağırlık verdim.

T.C. Kalkınma Ajanslarının projelerinin yürütülmesinde eğitmen olarak resmi görevler aldım.

Yükseköğretimde “Psikolojiye Giriş, Çocuk Psikolojisi, Temel İletişim Becerileri” gibi dersleri verdim.

Kapadokya Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak görev aldığım 2010-2015 yılları arasında, yükseköğretimde program açma-kapatma, Bologna sürecine uygun ders programlarını ve staj hareketliliğini düzenleme, rehberlik hizmetlerini yürütme konularında fazlaca deneyim edindim. ‘Rehberlik ve Psikolojik Danışma Birimi’ başkanlığı ile ‘Tanıtım, Basın ve Halkla İlişkiler Birimi’ başkanlığını birlikte yürüttüm; daha sonra kurucu program başkanlığını üstlendiğim ‘Çocuk Gelişimi’ ön lisans programında “Psikoloji’ye Giriş” derslerine girdim. Aynı üniversitenin lansman/tanıtım çalışmalarına katkı sağlayarak, birçok ulusal kanalın (NTV, TRT, CNN...vb.) canlı yayın konuğu olarak kurumu en üst düzeyde temsil ettim.

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Nörolojisi Ünitesi’nden aldığım Denver II Gelişimsel

Tarama Testi'nin uygulayıcı uzmanlık sertifikası ile uzun yıllar 0-6 yaş gruplarıyla çalışma fırsatı buldum.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından verilen “*Eğiticinin Eğitimi Programı*”nı başarıyla tamamlayıp öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri ile yakından ilgilendim; birçok kuruma ve 50 bini aşkın kişiye seminerler ve eğitimler verdim. ABC Okulu Psikolojik Danışma Merkezi ile Nevşehir H.V.B. Üniversitesi Sürekli Uygulama ve Araştırma Merkezi arasında imzalanan “*eğitimde işbirliği protokolü*” gereği, üniversite ile ortak çalışmalar yapmaya devam etmekteyim. Halen Anne Baba Çocuk (ABC) Okulu Psikolojik Danışma Merkezi'nin ve ABC KIDS İngilizce Anaokulu'nun müdürlüğünü yapmaktayım.

Özetle, çeşitli kurumlarda Öğretim Görevlisi, Rehberlik Koordinatörü, Psikolojik Danışman ve/veya Okul Müdürü olarak 17 yılı aşkın bir süredir görev yaptım/yapmaktayım.

Saygılarımla.

Eğitim Durumu

Tezli Yüksek Lisans	Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı
Tezsiz Yüksek Lisans (2002 – 2003)	İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Felsefe Grubu Alan Öğretmenliği Bilim Dalı
Lisans (2018 -)	İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi
Lisans (1998 – 2002)	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe (Mezuniyet Derecesi: Bölüm 5.'liği)
Önlisans (2017 – 2019)	Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Çocuk Gelişimi (Mezuniyet Derecesi: 3 Dönem Onur Belgesi)
Ortaöğretim (1994 – 1998)	Bandırma ŞMG Yabancı Dil Ağırlıklı Lise (Süper Lise), Sosyal Bilimler

İş Deneyimi

07/2014 – ...	ABÇ KIDS İNGİLİZCE ANAOKULU ve ÇOCUK KULÜBÜ / Nevşehir Kurucu, Okul Müdürü
06/2012 – ...	ANNE BABA ÇOCUK OKULU PSK. DANIŞMA MERKEZİ / Nevşehir Kurucu, Psikolojik Danışman
11/2010 – 09/2014	KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ / Nevşehir & İstanbul Yerleşkeleri Öğretim Görevlisi (Çocuk Gelişimi Programı, Kurucu Program Başkanı) Rehberlik ve Psikolojik Danışma ile Tanıtım, Basın ve Halkla İlişkiler Daireleri Başkanı
08/2006 – 09/2010	BAHÇEŞEHİR KOLEJİ / Bandırma Şubesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı & Felsefe Grubu Öğretmeni
06/2002 – 07/2006	ULUSAL DERSHANELER / Bandırma, Karacabey, Biga ve Çan Şubeleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı & Felsefe Grubu Öğretmeni

Kongre, Çalıştay ve Sempozyumlar

- 2015-18 : Kapadokya Okul Öncesi Eğitim Günleri I -II-III-IV-V-VI, Nevşehir
- 12/2016 : IV. Zekâ ve Yetenek Kongresi, Türkiye Zekâ Vakfı, ODTÜ, Ankara
- 12/2014 : II. Zekâ ve Yetenek Kongresi, Türkiye Zekâ Vakfı, ODTÜ, Ankara
- 11/2011 : Yükseköğretimde Rehberlik Hizmetlerini Geliştirme Çalıştayı, İst.
- 03/2007 : 9. Rehberlik Sempozyumu, Bahçeşehir Koleji, İstanbul
- 10/2005 : Sınav Dergisi Dershaneleri Rehberlik Çalıştayı, Ankara
- 05/2002 : Uluslararası Felsefe Kongresi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul

Televizyon Programları

- 08/2014 : TRT HABER – Kampus Kariyer Programı
- 09/2013 : TRT – Ana Haber Bülteni
- 09/2013 : NTV – Doğru Tercih Programı (Canlı Yayın Konuşu)

- 08/2013 : BEYAZ TV – Follow Me Programı
- 08/2013 : CNN TÜRK – Eğitim ve Başarı Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 09/2012 : NTV – Ana Haber Bülteni
- 08/2012 : NTV – Doğru Tercih Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 08/2012 : BUGÜN TV – Kariyer Yolu Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 08/2012 : TRT HABER – Akıllı Tercih Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 09/2011 : SKY TÜRK – Tercih Başarı Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 09/2011 : NTV – Doğru Tercih Programı (Canlı Yayın Konuğu)
- 06/2009 : MARMARA TV – Ana Haber Bülteni (Canlı Yayın Konuğu)
- 2002 – . . . : Ulusal gazetelere, ajanslara ve web sitelerine haber konuğu/yazarı
- 2002 – . . . : Çeşitli dizi ve filmlerde, diyaloglu rollerde yardımcı oyuncu

Eğitim / Seminer Verdiği Konular

- T.C. Kalkınma Ajanslarına Ait Projeler ve Programlar
- Okul Öncesinde ve Özel Eğitimde Montessori Eğitimi / Uygulamaları
- Aile İçi İletişim ve Başarıyı Arttırmanın Yolları
- İkna, Mülakat ve CV Hazırlama Teknikleri
- Empati Becerileri ve Duygusal Şiddet
- Beyin Odaklı Öğrenme ve Sınıf Yönetimi
- Gelişim ve Çocuk Testleri Uygulama Eğitimleri
- Öfke Kontrolü ve Duygusal Zekâ Yönetimi
- Sınavlara Psikolojik ve Akademik Hazırlık
- Doğru Tercih ve Geleceğin Meslekleri
- Personel Verimliliğinin Arttırılması
- Yöneticilerin Empati ve İkna Becerileri

STK ve Diğer Çalışmalar

- Anne Baba Çocuk Eğitimcileri Derneği (ABÇED) Yönetim Kurulu Başkanıyım.
- Kapadokya Sanayi ve İş Dünyası Federasyonu (SİFED) Genel Sekreteri ve Eğitim Danışmanıyım.
- Nevşehir Ticaret Odası Meslek Komitesi Başkan Yardımcısıyım.
- “Deha Deniz Okula Başlıyor” başlıklı okul öncesi oryantasyon kitabının yazarıyım.
- 2000-2001 yıllarında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğrenci Temsilcileri Konseyi (ÖTK) Başkanı idim ve her hafta yapılan YK toplantılarında 15 bin öğrenci adına oy kullandım.
- 1999-2001 yılları arasında ulusal düzeyde günlük yayım yapan bir gazetenin, haftalık periyotlarda yayımlanan gençlik ekinin editörü ve yazarı idim.

Süpervizörlük Çalışmaları

- 2006 ile 2010 yılları arasında MÜ’den Dr. Öğretim Üyesi Oktay Aydın ve İÜ’den Doç. Dr. Coşkun Küçüktepe ile “İletişim”, “Motivasyon”, “Psikolojik Danışma”, “Hizmet İçi Eğitimler”, “Ölçme ve Değerlendirme”, “Sınıf Yönetimi” ve “Eğitim Bilimleri” üzerine süpervizörlük çalışmaları yürüttüm.
- 2009 yılından itibaren 18 ay boyunca, Uzman Psikolog Dr. Nevin Dölek ile “Sosyal-Bütünsel Psikoloji” ve “Vaka Analizleri” üzerine süpervizörlük ve workshop çalışmaları yürüttüm.

İletişim

Telefon Numarası	0505 765 15 45
E-Mail Adresi	taylankapucu_2000@yahoo.com
Web Adresi	www.annebabacocukokulu.com
MÜ Öğrenci Numarası	o510110001

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, Nevşehir ilinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan alanyazın taramasında, daha önce bu ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırmanın bulunmaması ve ilk kez böyle bir ilişkinin inceleniyor olması önemlidir.

Okul öncesi öğretmenlerin çocuk sevgisi düzeyleri ile mesleki doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılıklarının incelenmesi, saha çalışanlarına ve eğitim yöneticilerine çok sayıda ipucu sunmaktadır.

Günümüzde çoğu okul öncesi öğretmenin “çocukları çok seviyorum” diye ifade ettikleri duygu durumunun, mesleki doyum düzeyleri açısından ne anlam ifade ettiğinin incelenmesi alanyazınına önemli katkılar sağlayacaktır.

Genel olarak öğretmenlik mesleğinin ayrılmaz parçaları olan sevgi, merhamet... vb. gibi kavramlar, okul öncesi eğitimin yönetsel boyutlarının doğru anlaşılması bakımından da önem arz etmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum ile çocuk sevmeye düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular, erken çocukluk dönemini farklı bakış açılarıyla inceleme imkânı tanımaktadır.

Tez çalışmam boyunca akademik bilgisi, destekleyici ve pozitif tutumları ile yanımda olan, bana sürekli yol gösteren ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Sayın Ali ÖZDEMİR’e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Bu uzun süreçte bana inanan ve varlığıyla güç katan değerli hocam Prof. Dr. Sayın Münevver ÇETİN’e; ders dönemi boyunca sürekli desteklerini hissettiğim EYD Bilim Dalı’nda görevli tüm öğretim elemanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Bu çalışmamda her türlü desteği canı gönülden sağlayan, moral ve motivasyonumu sürekli zinde tutmama vesile olan, akademik donanımı ile yolumu ışılatan ve bana ‘yol arkadaşlığı’ yapan sevgili dostum Dr. Öğretim Üyesi Sayın Mehmet ÖZCAN’a sonsuz teşekkür ederim.

Olumlu ve destekleyici tutumları ile bu uzun çalışmada daima yanımda hissettiğim, varlık sebeplerim olan sevgili ailemin her ferdine ayrı ayrı teşekkür ederim.

S.Taylan KAPUCU

Mayıs, 2019

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DOYUMLARI İLE ÇOCUK SEVGİSİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın temel amacı; Nevşehir ili ve ilçelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Bu amaca yönelik olarak, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki deneyim, görev yapılan kurum türü, görev yeri, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma durumu, sınıftaki çocuk sayısı, öğretmenin kaç yaş grubuyla çalıştığı ve mesleği seçme nedenleri bağımsız değişkenlerine göre araştırılmıştır.

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim döneminde, Aralık ve Ocak aylarında, Nevşehir ili, ilçeleri ve köylerinde ilkokul/ortaokul müdürlüklerine bağlı anasınıflarında, kız meslek liselerine ve Yükseköğretim kurumlarına bağlı uygulama anaokullarında, bağımsız anaokullarında, kreşlerde ve gündüz bakımevlerinde olmak üzere toplam 76 kurumda görev yapan 226 okul öncesi öğretmeni ile yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak, “Mesleki Doyum Ölçeği”, “Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği” ve okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel “Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevmeye düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından mesleki doyum düzeyleri ve çocuk sevmeye düzeyleri incelendiğinde, anlamlı farkların olduğu sonuçlara ulaşılmış; tablolar yorumlanmış ve tartışmalar yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul Öncesi Öğretmeni, Mesleki Doyum, Çocuk Sevgisi

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVELS OF PROFESSIONAL SATISFACTION AND CHILD LOVE OF THE PRESCHOOL TEACHERS

The main aim of this study is to investigate the relationship between the levels of professional satisfaction and child love of the preschool teachers working in the province of Nevşehir and its districts.

For this purpose, the relationship between the levels of professional satisfaction of preschool teachers and the levels of child love, gender, age, marital status, occupational experience, type of duty institution, place of duty, education level, the state of having children, number of children in the classroom, what age group teacher works with and the reasons for choosing this occupation were investigated according to independent variables.

This study was carried out in Nevşehir, its districts and villages in December and January in 2018-2019 education terms with 226 preschool teachers who work in total 76 institutions including kindergartens allied to the primary/secondary school managements, application kindergartens allied to the higher education institutions and girls' vocational college, independent kindergartens, nursery schools and day care centers.

“Professional Satisfaction Form”, “Barnett Child Love Form” and individual “Information Form” formed by the researcher to determine the demographic characteristics of the preschool teachers were used as a means of data collection.

At the end of this study, it became evident that there was a positive relationship between preschool teachers' professional satisfaction level and child love level. Besides, when it was investigated the level of professional satisfaction and child love in terms of various variances, significant differences were come out; tables were interpreted and discussions were made. Within the light of the findings obtained from the research, suggestions to the researchers and implementers were also included.

Key Words: Preschool Teacher, Professional Satisfaction, Child Love

İÇİNDEKİLER

ONAY	ii
ÖZGEÇMİŞ	iii
ÖNSÖZ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi

BÖLÜM I

1

GİRİŞ

1

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II

8

İLGİLİ ALANYAZIN

8

2.1. Mesleki Doyum.....	8
2.1.1. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	11
2.1.2. İki Etmen (Hijyen - Motivasyon) Kuramı	12
2.1.3. Beklenti Kuramı	14
2.1.4. Sosyal Öğrenme Kuramı	16
2.2. Çocuk Sevgisi	20
2.3. İlgili Araştırmalar	22
2.3.1. Mesleki Doyum İle İlgili Araştırmalar	22
2.3.2. Çocuk Sevgisi İle İlgili Araştırmalar	24

BÖLÜM III	28
YÖNTEM	28
3.1. Araştırma Modeli	28
3.2. Evren / Örneklem	28
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Verilerin Toplanması	36
3.5. Verilerin Analizi	36
 BÖLÜM IV	 39
BULGULAR	39
4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerine Ait Bulgular	39
4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevgisi Düzeylerine Ait Bulgular	46
4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeyleri İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	53
 BÖLÜM V	 55
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	55
5.1. Sonuç ve Tartışma	55
5.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerine Yönelik Tartışma	56
5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevmeye Düzeylerine Yönelik Tartışma	58
5.1.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeyleri İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma ...	60
5.2. Öneriler	63
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	63
5.2.1.1. Eğitim Yöneticilerine Yönelik Öneriler	63
5.2.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlere Yönelik Öneriler	66
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	66

KAYNAKLAR	68
EKLER	75
BİLGİ FORMU	75
MESLEKİ DOYUM ÖLÇEĞİ	76
BARNETT ÇOCUK SEVME ÖLÇEĞİ	77
ETİK KURULU KARARI.....	78
ARAŞTIRMA İZNİ ONAYI.....	79
ÖLÇEK ONAY MAİLİ	80

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	: Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sayısı
Tablo 2	: Öğretmenlerin kimlik bilgilerine ait verilerin dağılımı
Tablo 3	: Mesleki Doyum Ölçeği'ne ait geçerlilik ve güvenirlik analizi sonuçları
Tablo 4	: Barnett Çocuk Sevgi Ölçeği'ne ait geçerlilik ve güvenirlik analizi sonuçları
Tablo 5	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerine ait betimsel analiz
Tablo 6	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerine ait betimsel analiz
Tablo 7	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin cinsiyetlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 8	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin yaşlarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 9	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin medeni durumlarına göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 10	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 11	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin görev yaptıkları okul türlerine göre Mann-Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 12	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin görev yaptıkları yere göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 13	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin çocuk sahibi olmalarına göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 14	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin sınıflarındaki çocuk sayısına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 15	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 16	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin gelir düzeylerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

Tablo 17	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 18	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin cinsiyetlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 19	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin yaşlarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 20	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin medeni durumlarına göre Mann-Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 21	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 22	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin görev yaptıkları okul türlerine göre Mann-Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 23	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin görev yaptıkları yere göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 24	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin çocuk sahibi olmalarına göre Mann-Whitney U testi sonucu analiz değerleri
Tablo 25	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin sınıflarındaki çocuk sayısına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 26	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 27	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin gelir düzeylerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 28	: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri
Tablo 29	: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişkiye ait sonuçlar

KISALTMALAR LİSTESİ

MDÖ	: Mesleki Doyum Ölçeği
BÇSÖ	: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
AÇSB	: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
EYD	: Eğitim Yönetimi ve Denetimi
SPSS	: Sosyal Bilimciler için İstatistik Paketi (Statistical Package for Social Scientists)
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
N	: Örneklem İçin Eleman Sayısı
ss	: Standart Sapma
sd	: Serbestlik Derecesi
p	: Anlamlılık Düzeyi
x	: Aritmetik Ortalama
f	: Yüzde
min.	: Minimum
max.	: Maksimum
vb.	: Ve Benzerleri
vd.	: Ve Diğerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Mesleki doyum, sektör fark etmeksizin tüm kişiler için oldukça önemlidir. Mesleki yönlendirme hizmetlerinin henüz istenilen seviyelerde olmadığı düşünüldüğünde, iş yaşamına ilişkin sorulara ve sorunlara karşı üretilecek tüm çözüm yollarını önemli kılmaktadır. İnsanoğlu günün büyük bir kısmını iş yaşantısının içinde geçirmekte ve bu yaşantıdan duyduğu tatmin iş verimliliğini de doğrudan etkilemektedir.

Mesleki doyum, iş gören kişinin yaptığı işini ya da iş yaşantısını değerlendirmesi neticesinde duyduğu mutluluk, kavuştuğu duygusal tatmindir (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001).

Öğretmenlerin yaptıkları iş neticesinde ulaştıkları duygusal doyumun yetersizliği, çeşitli hayal kırıklıklarına ve meslekî isteksizliğe yol açmaktadır. Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin mesleki anlamda doyum düzeylerinin düşük olması, çocuklarla etkileşim düzeylerine, biçimlerine ya da yoğunluklarına tesir edebilir. Bu durum çocuk sevmeye düzeylerini de etkileyebilir; kıdem, yaş... vb. değişkenlere göre çeşitli farklılıklara sebebiyet olabilir. Bu bakımdan mesleki doyum düzeyi yüksek bir okul öncesi öğretmenin çocuklar üzerinde daha etkili bir rehber ya da model olacağı aşîkârdır.

Çalışanların görevli oldukları iş üzerinde veya işyerlerinde isteyerek vakit geçirme alışkanlıkları ve işlerini yaparken gösterdikleri üretkenlik düzeyleri, onların iş doyumlarını belirleyen önemli nedenlerin başında gelir (Çoruh, 2001). Okul öncesi öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerinden bir farkı da ‘teneffüs’ adı altında bir zaman dilimlerinin olmaması ve sürekli görevlerinin başında bulunuyor olmalarıdır. Okul öncesi öğretmenleri eğitim öğretim zamanı boyunca sürekli ve kesintisiz bir halde ve genellikle aynı çocuklarla birlikte zaman geçirmeleri mercek altına alınması gereken bir husustur.

Sevgi ise, bir bireyin karşısındaki başka bir bireye pozitif ve içten duygular

beslemesidir. Türk Dil Kurumu (TDK) Ruhbilimleri Terimleri Sözlüğü, sevgiyi, başka bir şeye veya kişiye karşı hissedilen kuvvetli bir yakınlaşma hali olarak tarif etmektedir. Sevgiyi somut olmayan bir kavram olarak düşündüğümüzde, sevgi, bir kişiye ya da bir şeye içten bağlanma halidir. Tüm fizyolojik ihtiyaçlar gibi sevgi de insanoğlunun varoluş sebeplerinden biri, vazgeçemediği güdülerin en önemlisidir.

Çocuk sevgisi de, tıpkı 'sevgi' gibi, çocuklara karşı hissedilen kuvvetli bir yakınlaşma ve içten bağlılık durumudur. Okul öncesi öğretmenlerinde bulunması gereken en önemli duygu durumlarından birisi de, çocuklara karşı beslenen koşulsuz ve karşılıksız sevgidir. Çocuklara duyulan saygı, sevgi ve çocukların karar verme becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılacak katkılar okul öncesi öğretmenlerinin kişisel meziyetleri ile vücut bulmaktadır.

Öğretmenin kendini sürekli geliştirmesi ve şahsi gelişimine özen göstermesi, çocuklarla kuracağı iletişim açısından son derece önemlidir.

Sevginin karşılıksız olarak beslendiği kişiler kuşkusuz çocuklardır; çocuğa duyulan sevgi, en doğal ve içten bir duygu durumudur (Yapıcı ve Yapıcı, 2004). Öğretmenlerin çocuk sevme düzeylerinin genel olarak mesleki doyum seviyeleri ile ilişkilendirilmesi bu açıdan önemlidir.

Çocuk ve sevgi kavramları çoğu yerde birbirine yakın kavramlar olarak kullanılmışlardır. Sağlıklı bir gelişim göstermesi beklenen çocukların duygusal anlamda doğru beslenmeleri, sevgiyle büyütülmeleri gerekir. Bu nedenle çocukların yaşantısında anne ve babaları kadar önemli olan diğer kişiler de öğretmenlerdir. Öğretmenlerde ve okul öncesi öğretmenlerinde çocuk sevgisinin gelişmiş olması oldukça önemlidir.

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar, yaşlıları ile kurdukları ilişkilerden ziyade öğretmenleriyle olan ilişkilerini daha önemli ve anlamlı bulmaktadırlar. Bunun için, okul öncesi çağda, çocuğun öğretmenleriyle kurduğu ilişkinin biçimi, onun davranışlarında da birinci dereceden etkili olmaktadır (Durak Demirhan, 2011). Çünkü çocuklar model alarak öğrenmeye her zaman daha yatkın ve isteklidirler. Model alacakları ilk kişiler ebeveynleri ya da bakıcılarından sonra günlerinin büyük kısmını birlikte geçirdikleri öğretmenleridir. Burada akran etkileşiminin önemsiz olduğuyla ilgili bir sonuç çıkarmamak gerekir; keza bir çocuğun dilinden en iyi anlayan kişiler yine kendi yaşlıları olmaktadır. Çocuğun çocuktan öğrendiği ve çocuğun çocuğa

öğrettiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Nihayetinde öğrenme-öğretmen ilişkisi tek taraflı bir ilişki değildir.

Okul öncesi çağıdaki çocuklarla çalışan öğretmenlerin mesleki doyumları ile çocuk sevgileri arasında bir ilişkiden söz etmek mümkündür ve bu ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi sahaya katacağı katkılar açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumları ile ilgili araştırmalar alanyazında mevcuttur; fakat çocuk sevgisi düzeyleri ile mesleki doyum düzeylerinin arasındaki ilişkinin ve alt problemlerinin incelendiği bir araştırma bulunmamaktadır.

Özel olarak okul öncesi öğretmenlerinin, genel olarak ise tüm öğretmenlerin çocuk sevgisi düzeyleri ile kendi çocuklarını sevme düzeyleri kuşkusuz farklıdır. Kendi çocuğunu seven okul öncesi öğretmenlerinin, genel olarak çocuklara karşı duydukları sevgi düzeyleri de araştırılması gereken bir alt problemidir. Zira bu iki değişken arasında ki ilişki, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerini etkileyebilir. Araştırmada bununla ilgili bulgulara da yer verilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin ‘çocuklarını sevmeleri’ ile ‘çocuk sevgileri’ aynı düzeyde olmayabilir; bu da mesleki doyum düzeylerini etkileyen önemli bir faktör olarak incelenebilir.

Problem durumunu özetlemek gerekirse, genelde ‘çocukları sevdiklerini’ ifade eden okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri incelenmesi gereken bir husus iken, aynı öğretmen grubunun çocuk sevme düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin boyutu da önemlidir. Bu ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve yorumlanmasından sonra ortaya çıkacak olan önerilerin paylaşılması, uygulayıcılar ve araştırmacılar açısından kayda değerdir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Nevşehir ili ve ilçelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Alanyazın taramasında bu ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri ve çocuk sevme düzeyleri ile bu düzeylerin birtakım değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği

araştırılmıştır. Bu bağımsız değişkenler; öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mesleki deneyimleri, görev yaptıkları kurumların türü, görev yerleri, eğitim düzeyleri, çocuk sahibi olma durumları, sınıflarındaki çocukların mevcudu, kaç yaş grubu çocuklarla çalıştıkları ve mesleği seçme nedenleridir.

Ayrıca öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi bu araştırmanın diğer önemli konusu ve amacıdır.

Bu temel amaç doğrultusunda yapılan kapsamlı araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- a) Nevşehir vilayetinde görevli okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri nedir?
- b) Nevşehir vilayetinde görevli okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri nedir?
- c) Nevşehir vilayetinde görevli okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişki cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mesleki deneyimleri, görev yaptıkları kurumların türü, görev yerleri, eğitim düzeyleri, çocuk sahibi olma durumları, sınıflarındaki çocukların mevcudu, kaç yaş grubu çocuklarla çalıştıkları ve mesleği seçme nedenlerine göre değişiklik göstermekte midir?
- d) Nevşehir vilayetinde görevli okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusu mudur?

1.3. Araştırmanın Önemi

Genel olarak sınıf yönetimi, tükenmişlik düzeyi, iletişim becerileri, benlik saygıları... vb. gibi öğretmenlere yönelik yapılan çok sayıda araştırma mevcuttur. Öğretmenlerin, -hatta okul öncesi öğretmenlerinin de- mesleki doyum düzeylerini araştıran ve bunun çeşitli başka değişkenlerle ilişkilerini inceleyen araştırma örnekleri vardır.

Alanyazında, tek başına sevgi ve çocuk sevgisi üzerine yapılmış araştırma ve incelemelere de rastlanmaktadır. Fakat okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi

düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişki henüz incelenmemiştir. Özellikle öğretmenlerin ‘çocuk sevgisi’ ile ‘çocuğunu sevmeye’ arasındaki ilişki düzeyine dair araştırma ya da bulgulara rastlanmamıştır.

Çocuklara yönelik beslenen sevgi ve şefkat duygularının mesleki doyuma etkisinin araştırılması ve bu konuyla ilgili uygulanacak ölçme araçları, mesleğe yönelik öğretmen seçim süreçlerine yönetsel açıdan katkı sağlayabilir. Okul yönetimlerinde görevli kişilere, eğitim yöneticilerine önemli ipuçları verebilir.

Ayrıca bu çalışmanın sonuçları, eğitim yönetimi ve denetimi alanına ilişkin, rutin denetim başlıklarına ek olarak, yeni ve beşeri başlıkları içeren katkılar da sağlayabilir.

Bu bakımdan, çalışmadan elde edilecek bulgu ve sonuçların okul öncesi eğitim alanında öğretmen yetiştirme, eğitim hizmetlerini geliştirme ve kişisel gelişim çalışmalarında kullanılabilecek veriler olması açısından faydalı olabileceği düşünülmüştür.

Ayrıca bu araştırmadan elde edilen bulguların, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün ülke genelinde yapacağı hizmet içi programlara, okul yöneticilerinin kurum içi planlamalarına ve okul öncesi öğretmenlerinin kişisel gelişimlerine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma bulguları, 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Nevşehir ili genelinde, özel ve devlet anaokullarında görevli tüm okul öncesi öğretmenlerinden alınan verilerle sınırlıdır.

Araştırma bulguları, Nevşehir ili, ilçeleri ve köylerinde ilkokul/ortaokul müdürlüklerine bağlı anasınıflarında, kız meslek liselerinde ve Yükseköğretim kurumlarına bağlı uygulama anaokullarında, bağımsız anaokullarında, kreşlerde ve gündüz bakımevlerinde olmak üzere toplam 76 kurumda görevli 226 okul öncesi öğretmeni ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda anket ve ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin, “Mesleki Doyum Ölçeği” (MDÖ), “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği” (BÇSÖ) ve “Kişisel Bilgi Formu”na yönelik verdikleri cevapların gerçeğe uygun ve samimi yanıtlardan oluştuğu varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Okul Öncesi Öğretmeni: Tüm çocuklara yaşam yeterlilik becerileri kazandırmak, dezavantajlı ailelerden gelen çocukları eğitim ortamına uyumlu hale getirerek eşitsizlikleri en aza indirmek, çocukları bir üst öğrenim birimine hazırlamak, ilgili kanunun temel amaç ve ilkelerine uygun olarak, çocukların dil, sosyal, kişisel, duygusal ve motor becerilerinin gelişimlerini sağlamak üzere, en az lisans derecesinde eğitim alan ve öğretmenlik pedagojik formasyonuna haiz şekilde mezun olan kişiler okul öncesi öğretmenidir (MEB, 2004).

Mesleki Doyum: İş yapanın, kendi yaptığı işi veya yaşadığı iş hayatına dair dinamikleri değerlendirmesi sonucunda duyduğu olumlu güven, mutluluk veya duygusal doyum halidir (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001).

Bir kişinin yaptığı meslek ya da mesleki deneyimlerinin takdir ve destek görmesi sonucunda, onu memnun kılan ve mutlu eden olumlu duygusal durumdur (Locke, 1969; akt: Keser, 2006).

Çocuk: Doğumdan eriliğe kadar geçen zaman diliminde henüz olgunlaşmamış, bedensel ve bilişsel gelişimi devam eden kişiler veya 18 yaşından küçük olup reşit sayılmayan kişiler çocuk diye adlandırılmaktadır (Duyan ve Gelbal, 2008).

Sevgi: Herhangi bir kişi ya da obje karşısında karşılık beklemeksizin ortaya çıkan içsel bir duygudur (Ercan, 2014).

Çocuk Sevgisi: Çocuğu koşulsuz olarak sevme, kabul etme, onun her türlü gelişimine karşılıksız olarak destek olma, onu koruma ve güvende tutma, onunla sözlü ya da sözsüz iletişim kurma, sağlığına özen gösterme ve ona karşı şartsız sevgi, saygı ve merhamet besleme halidir (Ercan, 2014).

Okul Öncesi Eğitim: Çocuğun dil, kişisel-sosyal, motor ve zihinsel gelişim alanlarını takip ederek, bu gelişim alanlarını pedagojik açıdan destekleyen; her çocuğun gereksinim duyduğu kazanım ve göstergeleri ona zamanında vererek çocukların yaşam yeterlilik düzeylerini geliştiren, onları ilkokula hazırlayan bir eğitim öğretim sürecidir. Aynı zamanda çocuğun içinde bulunduğu kültürel yapının değerlerini çocuğa aşılayan, çevresine uyum sağlayabilmesi için çocuğa zengin uyarıcı ve hazırlanmış bir öğrenme ortamı sunan, yapılandırılmış eğitim programlarının uygulandığı okul öncesi eğitim kurumlarında süregelen programlı bir eğitim sürecidir (Turaşlı, 2008).

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

Çocuk ve sevgi kavramlarıyla en sık karşılaşılan dönem erken çocuk dönemi denilen okul öncesi dönemdir. Bu dönemde çocuğun duygusal açıdan doğru ve yeterli beslenmesi onun tüm gelişim seyrine katkı sağlayacaktır. Bu duygusal doyum hususunda ebeveyn tutumları ne kadar önemli ise, 0-6 yaş arasındaki çocuklarla uzun süre vakit geçiren okul öncesi öğretmenlerinin, çocuk bakıcılarının... vb. kişilerin tutumları da o denli önemli ve incelemeye değerdir.

Günümüzde okul öncesi eğitim, ailede ve eğitim kurumlarında verilmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumlarının ya da iş tatminlerinin ne düzeyde olduğu ise araştırılması gereken önemli hususların başında gelmektedir. Öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin yüksekliği ya da düşüklüğü, çocuğun gelişim seyri üzerinde de etkisi olan bir durumdur.

Literatürde sadece öğretmenlik mesleği ile ilgili değil, çok farklı meslek gruplarının iş doyumları ile ilgili pek çok araştırmaya rastlanmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, işte yaşanan stresin tükenmişliğe sebep olduğu görülmüş ve tükenmişlik ile iş doyumsuzluğu kavramları bir süre birlikte kullanılmıştır. Fakat bir süre sonra tükenmişlik ile iş doyumunu/doyumsuzluğu kavramlarının birbirinden farklı özellikler taşıdıkları anlaşılarak ayrı ayrı incelemelerde bulunulmuş, bu yönde yapılan araştırmalar artmıştır.

Bu araştırmaya katkı sağlaması açısından hem iş doyumunu ile ilgili, hem de farklı meslek grupları arasından öğretmenlerin ve okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları ilgili yazınlara bakmak yerinde olacaktır.

2.1. Mesleki Doyum

Meslek, kişilerin yaşamlarını sürdürebilmek için daimi olarak yaptıkları ve geçim kaynaklarını oluşturan uğraşların/işlerin uzmanlık seviyesi düzeyine verilen isimdir (Weber, 1995).

Doyum ise, kişisel arzuları ve zorunlu gereksinimleri giderme, mevcut iş ve yaşam koşullarıyla yetinme, bununla hoşnut olma ve haz duyma hallerini ifade etmektedir. İş doyumu, tüm meslek grupları için hayati önemde bir kavramdır; keza öğretmenlik mesleği için de oldukça önemlidir. Çünkü doyum, yapılan uğraşın sürekliliği ve etkililiği için hayati önemdedir. Yapılan uğraş sonucunda duyulan haz ya da mutluluk duygusu varsa, meslek sahibi o uğraşı sürdürür, isteksizlik ya da mutsuzluk varsa o uğraştan uzaklaşmaya ve terk etmeye çalışır. Genel olarak insanlar sevdikleri ve mutlu oldukları işleri yapmayı tercih ederler. Böylelikle yaşam başarıları artacak, motivasyonları güçlenecek; kaygı ve stresleri azalacaktır. Bunun sonucu olarak kendi yaşam kalitelerine pozitif yönde katkılar olacaktır. İnsanlar, sevdikleri ve haz duydukları işleri yapabilmek için aldıkları eğitimler neticesinde kendi mesleklerine kavuşurlar (Kuzgun, 2013). Edindikleri mesleğin gerekliliklerini yaparken duyacakları haz ya da mutluluk hali ise, bu mesleğe duyulan saygıyı, sevgiyi ve sürekliliği arttıracaktır. Aynı zamanda mesleği icra edenlerin öz benlik saygıları da yükselecektir.

Mesleki doyum, kişilerin şahsi gereksinimlerini ve arzularını gidermeye dönük olarak girdikleri üretme sürecinin genel adıdır. Mesleki doyum, genel olarak hizmet ve mal üretme eyleminde kişisel isteklerin ve ihtiyaçların yeterli düzeyde karşılanması sonucunda, kişilerin ulaşacağı olumlu duygu durumu ve bunun sağladığı tatmin düzeyidir (Kayırlık, 2008).

Bireylerin yaptıkları iş ile ilgili sahip oldukları tutumlar bütünü (Piyal ve diğ., 2002) olarak da tarif edilen mesleki tatmin, kişilerin özel yaşantılarına yönelik tutumlarının ve yaklaşımlarının karakterize edilmesinde önemli bir duygu durumudur. Mesleki tatmin, kişilerin iş ortamlarına dair hissettikleri olumlu ya da olumsuz duyguların tamamını içermektedir. Kişilerin işlerinden duydukları beklentilerin ve edinilen duyguların karşılıklı olarak birbirlerine denk gelmesi ile ilgili bir durumdur. Birinin birinden az ya da fazla olması halinde mesleki tatmin düzeyi de değişmektedir. Eğer beklentiler ya da kısmen hayal edilenler, elde edilen kazanımlardan daha fazla ve geniş ise, bu durum meslek sahiplerinde tatminsizlik yaratacaktır (Yelboğa, 2008). Diğer bir ifadeyle, mesleki tatmin, bireylerin yaptıkları işle ilgili memnuniyet düzeyleridir (Mersin, 2007). Küçük yaşlardan itibaren yapılması gereken mesleki yönlendirme faaliyetlerinin oldukça yetersiz olduğu ülkemizde, kişilerin kendilerini

ifade edebilecekleri doğru meslekleri seçememeleri de bunun doğal bir sonucudur. Fakat aşılması gereken önemli bir problemdir. Kendini gerçekleştirememiş bireyler, yetersiz yönlendirme hizmetleri karşısında zorluklar yaşamakta ve yanlış meslekleri edinmekle yüz yüze bırakılmaktadırlar. Bu durum da, kişilerin mesleki doyum düzeylerini doğrudan etkilemekte ve hızla düşürmektedir.

İnsanların sahip oldukları meslekleri yaparken hissettikleri mutluluk düzeyi, o mesleğe karşı duydukları aitlik duygusu ya da tatmin olma hali, iş doyumunu olarak tanımlanabilir.

Doyum ile en çok ilişkilendirilen kavramlardan olan güdü (motive) ve güdülenme (motivasyon) kavramları önemlidir. Güdü, bireyi, bir davranışa iten içsel güçtür. Hedefe ulaşmak için kişiyi davranış göstermeye iten, eyleme geçiren, kişinin davranış biçimlerini pekiştiren, etkinleştiren, yönlendiren bir iç güçtür. Güdülenme, kişinin aldığı ya da edindiği bir görev konusunda harekete geçmek üzere yaptığı hazırlanma hali, gayret etme ve bu uğraşı devamlı kılma durumudur. Yani motive denilen güdü, kişinin, bir iş karşısında, bu işi yapmaya içinden getirdiği istek ve güç iken, motivasyon denilen güdülenme, kişiyi, dışarıdan gelen ve o işi yapmaya iten bir etkiyle istekli kılmaktır (Başaran, 1996).

Mesleki doyumun aynı zamanda psikolojik bir süreç ya da disiplin olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bu psikolojik süreçleri açıklamaya çalışan iş doyumunu ile ilgili geliştirilmiş kuramlar da mevcuttur.

İş doyumunu konusundaki çalışmalar, 1900’lü yılların başından itibaren yapılmaktadır. Fakat o tarihlerden itibaren ortaya atılan düşüncelerin sistematik bir kuram niteliğini kazanması Maslow’un “İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı”na dek uzanmaktadır. Sonrasında, iş doyumunun hızla tartışıldığı dönemler dünya savaşları yıllarına tekabül etmektedir. Bu dönemlerde, iş doyumunu ile ilgili açıklamalar, genel olarak motivasyon kuramcıları tarafından öne sürülen düşüncelerden ibarettir.

Motivasyon kavramı genel olarak davranışları içerirken, iş doyumunu kavramı tutumları içermektedir (Howell ve Dipboye, 1986, akt. Eser, 2010, s.8). İş doyumunu kavramının ilk kez sistematik bir biçimde ilgili literatürde incelenmesi ise motivasyon kuramcıları tarafından ele alınmıştır.

Araştırma konusuyla ilgili olarak, belli başlı motivasyon kuramlarından söz etmek gerekirse; bunlar, ‘İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı’, ‘İki Etmen Kuramı’ ve ‘Beklenti Kuramı’dır. Bunlar iş doyumunu tartışmalarının ilk kez yer aldığı motivasyonla ilgili çalışmalardır (Koçel, 1998; Eren, 2008). Mesleki doyum kavramını anlayabilmek için, bilinmesi gereken önemli yaklaşımlardır. Bu yaklaşımlara ek olarak Bandura ve arkadaşları tarafından geliştirilen ‘Sosyal Öğrenme Kuramı’nı da incelemek yerinde olacaktır.

2.1.1. İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Malow’un insan gereksinimlerini hiyerarşik olarak açıkladığı kuramı, motivasyon kuramlarının içinde bilinirliği en yüksek kuramdır. Temel kişisel ihtiyaçların hiyerarşik bir sırayla incelendiği ve bu hiyerarşik sıralamanın insan motivasyonunda belirleyici olduğunu sistematik hale getiren ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıdır.

Bu yaklaşımın temel olarak iki öngörüsü vardır:

Birincisi, insanların bireysel ihtiyaçlarını gidermek için gözlenebilen davranışlar sergiledikleri yönünde yapılan önermedir. İkincisi, ihtiyaçların önem sırası belirleyici unsurdur. Kişinin davranışa geçmesi için, alt basamaktaki gereksinimleri, üst basamaktaki gereksinimlerinden daha önce karşılanmalıdır (Koçel, 1998).

Maslow’un ortaya koyduğu bu model, 5 temel ihtiyaçtan oluşmaktadır:

1. Fizyolojik İhtiyaçlar: Bu ihtiyaçlar yaşam kaynağı olarak ifade edilen uykusuzluk, susuzluk, oksijensizlik, açlık gibi her insanın doğuştan getirdiği gereksinimleridir.

2. Güvenlik İhtiyaçları: İnsanın kendini yaşam tehditlerinden uzakta ve güvende hissetmesi için gereksinim duyduğu ihtiyaçlardır.

3. Sevgi ve Aitlik İhtiyaçları: İnsanlar sosyal varlıklardır ve yaşam doyumlarının yüksek olması için sosyal bir çevreye ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçlar, amaçları belli olan bir grupta yer alma, sevilme, ilgi görme, ait olma... gibi sosyal gereksinimleri ifade eden duygusal nitelikteki ihtiyaçlardır.

4. Saygı İhtiyaçları: İnsanlar, yaşam biçimlerine ve her türlü tercih haklarına saygı duyulduğu ölçüde kendilerini var edebilmek için davranışa geçme eğiliminde olurlar. Hem kendilerinde, hem de başka insanlarda görmek istedikleri, saygı, bağımsızlık, özerklik, güven, başarı... gibi gereksinimler bu türdeki ihtiyaçları özetler.

5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: Nihai aşamadır. İnsanların tam olarak kendilerini gerçekleştirdikleri, yeteneklerini, becerilerini ve düşünce güçlerini ortaya koyarak davranış gösterdikleri, iz bıraktıkları bir kademedir. Bireyler en alt kademedен başlamak suretiyle ilerlerler ve sonunda kendilerini gerçekleştirerek nihai kimliklerine bürünürler. Kısaca kendilerini gerçekleştirirler.

Bireyler, en altta ifade edilen gereksinimden başlayarak temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çeşitli davranışlar sergilemektedirler. Örneğin aşırı uykusuz olan bir kişinin, sosyal ihtiyaçlarının karşılanarak motive edilmesi oldukça güçtür. Her ihtiyacın karşılanmasıyla gerekli doyuma ulaşan her birey, bir üst basamaktaki gereksinimi karşılamak hedefiyle doğal bir davranış gösterme eğilimine girerler (Koçel, 1998). Bu da kişilerin sahip oldukları motivasyon dinamiklerinin hayata geçmiş yansımasıdır.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı tarihsel dönem içerisinde çokça tartışılmış ve bu hiyerarşik düzenin gerçek yaşama uyarlanması üzerine yeni açılımlar ortaya konmuştur. Yapılan araştırma sonuçlarının bir bölümü, bu kuramı doğrularken, bir bölümü kayda değer sonuçlara ulaşamamıştır. İhtiyaçlar hiyerarşisi kuramına yönelik yapılan eleştirilerden en önemlisi, belirtilen ihtiyaçların insan yaşamında iç içe geçtiği ve bunların bahsedildiği gibi basamaklara ayrılamayacağı yönünde olan görüşlerdir. Fakat bu yönde yapılan eleştirilere rağmen, ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı, bugün akademi dünyasında yeri olan, yükseköğretim düzeyinde işlenen ilgili derslerin önemli bir konusu olan, özellikle de yalın, anlaşılır ve kolay izah ediliyor olması sebebiyle günümüzün en bilinen ve en popüler motivasyon kuramıdır (Koçel, 1998).

2.1.2. İki Etmen (Hijyen - Motivasyon) Kuramı

Bu kuramı geliştiren Frederick Herzberg, iki yüz kişilik mühendis ve muhasebeci grubu ile görüşme sağlayarak kuramının temel taşlarını oluşturmuştur.

Yapılan bu görüşmelerde, çalışanların kendilerini motive eden en önemli durumlar ile motivasyonlarını düşüren en önemli durumlar not edilmiştir. Bu iki durum karşısında hissettikleri unsurlar derinlemesine incelenerek, belli başlı bulgulara erişilmiştir. Herzberg, iki etmen kuramının temellerini bu şeklide atmıştır (Baston ve Martin, 1991 akt. Çetinkanat, 2000). Sonrasında elde edilen araştırma sonuçları, motivasyon kuramlarına yeni bakış açıları getirmiş ve literatürde önemli bir yer edinmiştir.

İki (çift) etmen kuramı ile elde edilen sonuçlara bakıldığında;

1. Katılımcılar, “başarı”, “sorumluluk”, “tanınma arzusu”, “saygınlık”, “ilerleme fırsatları”... gibi kavramları, hep kendilerini en iyi hissettikleri zaman dilimlerini anlatırken ifade etmişlerdir. Örneğin yapılan işin kendisi dahi, çalışanların motivasyonlarını yüksek hissettikleri zamanlarda öne çıkardıkları bir bileşen olmuştur.

2. Kişiler, motivasyonlarını en düşük düzeyde duyumsadıkları ve doyum seviyelerinin en az olduğu zaman dilimlerini aktarırlarken, yaptıkları işle doğrudan ilgisi bulunmayan “ücret”, “çalışma koşulları”, “nezaret”, “iş güvenliği”... gibi kavramları tercih etmişlerdir.

Bu bulgulara göre, Herzberg, ortaya atılan kavramları iki farklı grupta toplayarak özet bir açıklama yapmıştır (Koçel, 1998).

Birinci grup, motive edici unsurları ifade etmektedir; bu faktörler sayesinde, kişilerin, kendi kendilerini rahatlıkla motive edebildikleri düşünülmektedir.

İkinci grup ise, hijyen içeren unsurları ifade etmektedir; bunlar, yokluklarında kişinin motive olamayacağı düşünülen faktörlerdir (Koçel, 1998).

Her iki motivasyon faktörlerinin de insanın motive edilmesinde ayrı ayrı önemi bulunmaktadır. Ne tek başına motive edici faktörler, ne de hijyen faktörleri çalışanların motivasyon seyirlerine olumlu katkılar sağlamayacaktır. İnsanların çalışma hayatlarında davranışa dönük motivasyon girdileri verebilmeleri için, işletmeciler, hijyen temelinde belirli bir sınırın altına düşmemeleri gerekmektedir. Herzberg ve çalışma arkadaşlarının üzerinde önemle durdukları nokta da budur; aksi halde çalışanlar işlerinden ve işletmelerden soğuyabilirler, kısmen nefret hissine bürünebilirler (Erel, 2004).

İki etmen kuramına etki eden motivasyon kaynakları, genelde işletme yöneticileri tarafından kontrol edilebilir faktörler olduğu için, bu kurama, dıştan güdüleme kuramı da denilmektedir. Çünkü bu kuramda, bireylerin hissettikleri mesleki

doyumunu ya da doyumsuzluğu belirleyen ana faktörler, yöneticiler eliyle kontrol edilmektedir (Çetinkanat, 2000).

Tıpkı diğer motivasyon kuramlarına olduğu gibi, Herzberg'in iki etmen kuramına da çeşitli eleştiriler yapılmıştır. Bu eleştirileri birkaç maddede özetlemek mümkündür:

- Herzberg'in motivasyonu (güdülenmeyi) parça parça değil de, bir bütün olarak açıklamaya çalışması yetersiz bulunmuştur. (Eren, 2008).

- İki etmen kuramı, gelişmekte olan ülkeler yerine, gelişmiş ülkeler baz alınarak inşa edilmiştir. Kapsayıcılık yönünden eleştirilmiştir. Gelişmiş ülkelerin kültürel ve ekonomik yapıları ile gelişen ya da gelişmekte olan dünya ülkelerinin kültürel ve ekonomik yapıları birbirinden farklı olduğu için hijyen faktörü olarak nitelendirilen ihtiyaçların kapsayıcılığı tartışılmış ve kuram bu yönüyle tenkit edilmiştir. (Eren, 2008).

- Ek olarak; öne sürülen güdülerin birbirinin içine geçmiş karmaşık özellikleri olduğu için tek tek soyutlanmaları ve sınıflandırılmaları kolay olamayacağından dolayı ölçme ve değerlendirme sistemlerinde farklılıklar ortaya çıkaracağı tespit edilmiştir (Sağlam, 2007).

Sonuçta “İki Etmen Kuramı”, taşıdığı özellikler bakımından diğer motivasyon kuramlarından biraz farklıdır. İş ve doyum kavramlarını tek tek ele alarak değerlendiren diğer kuramların aksine Herzberg, bu kavramları birleştirerek yorumlama yoluna gitmiştir (Özdayı, 1990).

2.1.3. Beklenti Kuramı

Beklenti (expectancy) kuramı bireysel farklılıklar üzerinde yoğunlaşan ve insanların motivasyon kaynaklarını bu bireysel ayrıcalıklarında keşfeden bir kuramdır. Victor Vroom tarafından 1964 yılında geliştirilmiştir; daha eskiden ise Kurt Lewin ve Edward Tolman tarafından temelleri atılmış bir yaklaşımdır (Eren, 2008).

Beklenti kuramı, insanların öncelikli ihtiyaçlarının ve amaçlarının bilinmesi durumunda, güdülenmelerinin de kolay olabileceği üzerinde duran bir ekoldür (Yüksel, 1990 akt. Tok, 2004).

Bu kurama göre, kişiler, düşünme biçimlerini ve algılama süreçlerini, istedikleri mükâfatları elde etmek için değerlendirirler ve hedeflerini bu doğrultuda belirlerler (Şimşek, 2005).

Ayrıca Victor Vroom, bir kişinin belirli bir iş için çaba harcamalarını ya da motive olmalarını iki kavramla açıklamaktadır. Bunlar; ‘valens’ ve ‘bekleyiş’ kavramlarıdır.

Valens, bir bireyin elde etmek isteği şeyi, “arzulama derecesi”dir. Kişinin yoğun çaba göstererek elde edeceği ödülü, ne derece istediğinin düzeyidir. Bekleyiş ise, kişinin bu ödüle erişeceğine “inanması”, bu gerekçeyle de “bekleyiş içinde olması” demektir.

Kuşkusuz ki elde edilecek ödüle yönelik hissedilen arzulama düzeyi, kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Sonuçta bir ödül, tüm kişiler için aynı derecede ve aynı isteklilik ölçüsünde değildir; kişiden kişiye değişmektedir. Bazı kişiler çok isterken, bazıları daha az isteyebilmektedirler. Bu da onların ihtiyaç düzeyleri arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Greenberg ve Baron, 1999; Eren 2008).

Kişinin arzu ettiği ödüle ulaşacağına dair “inanç” düzeyi ve bunun için “bekleyiş” içinde olması ise, yine kişiler arası farklılıklardan doğrudan etkilenmektedir. Kişinin beklenti düzeyi yüksekse gayret derecesi de yükselecektir. Vroom’a göre valens ve bekleyiş kavramlarının birleşimi ya da çarpımı bize motivasyon kavramını verecektir. Motivasyon kavramına ulaşmak adına kurduğu denklemin özü bundan ibarettir (Vroom, 1964 akt. Koçel, 1998).

Beklenti kuramı için önemli olan üçüncü kavram ise, ‘araçsallık’tır. Bu kavramı açıklarken kademelere ayırdığı bir derecelendirme sisteminden söz eder. Yoğun çaba sarf eden ve ciddi anlamda bekleyiş içinde olan kişilerin hedeflediklerine ulaşmaları yani ödülü almış olmaları, birinci kademe olarak ifade edilmektedir. Ödülün kendisi ise, ikinci kademe verilen bir neticenin aracıdır. Örneğin, yüksek performans gösteren bir personel, amiri tarafından ücretli izin verilerek kısmen ödüllendirilir ve bu durum süreklilik gösterdiğinde maaşında ücret artışı da yapılabilir. Örneklendirilen bu her iki durum da birinci kademe sonucu iken; çalışanın maaşında somut bir artış olması onun statüsünü değiştireceğinden ikinci kademeye geçilmiş sayılır. Bu durumda alınan maaş

artışı şeklinde alınan ödöl, esasında statü artışı için araç konumundadır. Araçsallıktan kastedilmek istenen budur.

Hemen her yaklaşıma olduğu gibi beklenti kuramına da yöneltilen çeşitli tenkitler bulunmaktadır. En önemli tenkit, kuramın karmaşık olması ve uygulanabilirliğinin güçlüğü üzerinedir. Araştırmacılara göre, beklenti kuramı kısmen karmaşık bir modelleme ile açıklandığı için, kişiler üzerinde denenmesi zordur. Keza kişilerin davranıştan önce tarif edildiği gibi mantıklı ve detaylı düşünebilmeleri mümkün değildir. Bu durum mümkünmüş gibi varsayıldığından kuramın hayata geçirilmesi zorlukları barındırmaktadır (Koçel, 1998; Ergeç, 1982).

Eleştirilerin bir diğer hedef noktası ise, bu kuramın doğrudan iş doyumunu ele almadığı yönündedir. Diğer motivasyon kuramlarının yaptığına aksine, güdülenme sürecini izah ederken iş doyum kavramından yeteri kadar faydalanılmamıştır (Yüksel, 2005).

2.1.4. Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura ve arkadaşları tarafından geliştirilen kuram, kişilerin bireysel kapasitelerini dikkate alması yönüyle önemli bir yaklaşımdır. Sosyal öğrenme kuramcılarını harekete geçiren unsur, genel olarak motivasyon kuramlarında eksik bırakılan noktalar olmuştur. Bunlar bireylerin sahip oldukları düşünme, kapasite ve zihinsel durumların genelidir; insanlar arasında değişiklik gösteren unsurlardır. Sosyal öğrenme kuramı, diğer motivasyon kuramcılarının kullandıkları unsurları da içinde barındıran önemli bir kuramdır. Neticede temelleri, motivasyon kuramlarının üzerine inşa edilmiştir.

Bu yaklaşıma göre, davranışlar, kişiden kişiye değişiklik gösterirler ve insanların çevreleriyle kurdukları etkileşim neticesinde oluşurlar. Davranışlarımızın oluşmasında içinde yer aldığımız çevre, insanlarla kurduğumuz iletişim oldukça etkilidir. Çevremizde bulunan insanları taklit ederek, bizden başkalarıyla etkileşime geçerek sosyalleşir ve sosyal çevremizi öğrenmeye başlarız. Önce başkaları gibi davranır, başkaları gibi yaşar; zamanla kendi karakter özelliklerimizi şekillendiririz (Çetinkanat, 2000).

Bu kurama göre insanlar, önce sembolik süreçleri, sonra öğrenme süreçlerini, ardından da öz kontrol süreçlerini yaşarlar. Sosyal öğrenme kuramı davranışın açıklanmasını bu üç sürecin sonunda ortaya çıkan eylemsel bir durum olarak tarif ederler. Bilişsel olarak birbiri ile ilişkili olan bu üç süreç, davranışın altında yatan dinamikleridir. Birtakım görüntülerle davranışın rotasını belirleyen ilk aşama sembolik süreçtir. Doğrudan içinde bulunulan çevreyi gözleyerek ve model alarak davranışın şekillenmesini sağlayan ikinci aşama öğrenme sürecidir. Son aşamada yaşanan ise öz kontrol süreçleridir. Bu aşamada bireylerin davranışlarını, zihinsel bulgular, deneyimler ve çevreden edindikleri ipuçları oluşturur (Çetinkanat, 2000).

Zaman içerisinde ortaya konulan araştırma sonuçları, diğer yaklaşımlara göre daha yeni bir yaklaşım olan sosyal öğrenme kuramını, destekler niteliktedir (Çetinkanat, 2000). Özellikle de kurumların iç hizmetlerinde, kurumsallaşma çalışmalarında ve yeni düşüncelerin üretilmesinde sosyal öğrenme kuramı, sahaya fikir zenginliği getirmiş, önemli katkılar sağlamıştır (Çetinkanat, 2000).

Mesleki doyum hakkında geliştirilen tüm kuramların bu konuyu ele alış biçimleri birbirinden farklıdır. Bu yüzden konuyla ilgili yapılan araştırmalar, çeşitliliği ve fikri zenginliği içinde barındırmaktadırlar (Uysal, 2007).

Sonuçta yeryüzünde en karmaşık davranış ve düşünce yapısına sahip olan canlı türü insandır. Bu nedenle, motivasyon kuramlarından herhangi birisinin insanoğlunun davranış ve düşünce biçimlerine açıklık getirmesi güçtür; motivasyon ve iş doyumunu kavramları ancak bir bütün halinde ele alındığında anlamlı sonuçlara ulaşmak mümkün olmaktadır (Can ve diğ., 2001).

Öğretmenlerin mesleki doyumlarını izah ederken duyguların yönetimi ve dinamiklerini incelemek yerinde bir tercih olacaktır. Çünkü günümüzdeki öğretim rollerinin hayata geçirilmesi duygusal bir ilişkiye de işaret eder. Öğretmenlerin bir eğitim modelinden ne istediklerinin anlaşılabilmesi için, beklenti ve algı düzeylerinin de bilinmesi, mercek altına alınması gerekmektedir.

Öğretmenlerin mesai saatlerinin büyük bir kısmı çocuklarla birlikte geçtiğinden, onların mesleki doyumlarını belirleyen esas unsur çocuklarla çalışıyor olmalarıdır. Öğretmenlerin öğrencileriyle kuracakları doğru iletişim, onlara yaklaşırken tercih edecekleri sıcak ve içten iletişim dili ve onlarla geçirecekleri kaliteli vakitlerin toplamı

öğretmenlik mesleğinden duyulan doyum düzeyini doğrudan etkileyecektir. Bir de öğretimin hem entelektüel, hem kültürel, hem kolay bir iş olmadığı hesaba katıldığında, öğretmenlik mesleğinin daha özerk ve bağımsız olması gerekir ki, bu da, mesleki doyumun artması için başka bir ön koşuldur (Shann, 1998 akt. Şahin, 2013).

Günümüzdeki günlük öğretim süreçlerinin sıradanlığı ve öğrencilerin önemli bir bölümünün motivasyon eksikliği yaşıyor olmaları öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin mesleki doyumlarını düşürebilmektedir. Yine öğrencilerin önemli bir kısmında gözle görülen düzeyde disiplin sorunsalının varlığı, iş yerlerindeki fiziki yetersizlikler, takdir eksikliği... ve buna bağlı olarak yaşanan hayal kırıklıkları öğretmenlerin öz saygılarını etkilemekte, mesleki doyum düzeylerini önemli ölçüde düşürmektedir (Hargreaves, 1994; Little, 1996; Nias, 1996 akt. Şahin, 2013).

Mesleki özerkliğin pek çok dünya ülkesinde eksik oluşu, eğitim ödeneklerinin yoksunluğu, öğretmen maaşlarının yaşam standartlarının altında seyretmesi, fazla mesai süreleri, siyasi değişiklikler sonucu ansızın yapılan sözde reform açılımları ve yazılı/görsel medyada gündeme getirilen yıkıcı eleştiriler öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. İş doyumunu düşük olan öğretmenlerin varlığı da bu sorunsalların devam etmesine ve yenilerinin eklenerek artmasına sebebiyet vermektedir (Şahin, 2013). Bir paradoks gibi görünse de pek çok ülkede yaşanan durum bu şekildedir.

Farklı bir araştırmada öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin düşüklüğünün sebepleri, mevcut iş yükleri, kişisel beklentileri, öğrencilerinin performanslarının düşüklüğü ya da disiplin sorunları gösterilmiştir. Öğretmenlerin arkadaşları ile kurdukları rutin iletişim biçimleri, idari yapı ile kurulan ve çeşitli evraklarla yürütülen klasikleşmiş denetim ilişkileri, düşük ücret gelirleri ve kendilerini gerçekleştirmelerine yönelik birtakım engeller iş doyum düzeylerini düşürürken, öğretmenlik mesleğine duyulan saygıyı da azaltmaktadır (Thompson, McNamara ve Hoyle, 1997 akt. Şahin, 2013).

Fakat kendilerini gerçekleştirmek adına birçok farklı meslek grubundan daha avantajlı olan öğretmenlerin, kişisel ataletlerine ve eksikliklerine bağlı olarak yol kat etmemelerini başkaca nedenlere bağlamaya çalışmak da yersizdir. Tamamen kendi tercihleri sonucu yaşanan kimi olumsuz durumları, yine öğretmenlerin içsel gayret ve

inanç/ideal düzeylerinde aramak gerekmektedir. İdealist öğretmen kimliğinden ve pozitif kişilik yapısından uzaklaştıkça mesleki doyum düzeylerinin düşeceği aşikârdır.

Öğretmenlik mesleği, birçok farklı yönüyle diğer mesleklerden ayrılır. Genellikle öğretmenler iş yaşantısında geçirdikleri zamanlarının önemli bir kısmını öğrencileriyle ya da mesai arkadaşlarıyla geçirmektedirler. (Barnabé ve Burns, 1994 akt. Şahin, 2013). Ülkemizde özellikle de öğrenci ya da sınıflarındaki çocuklarla günlerinin en az 1/3'ünü geçiren çok sayıda öğretmenin varlığından söz etmek mümkündür.

Öğretmenlerin mesleki doyumları, eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde ya da etkin bir öğretim modelinin uygulanmasında oldukça önemli bir unsurdur.

Fiziki donanımı iyi olan bir eğitim kurumda, uzun süreli ve güvenceli bir iş imkânına sahip olmak, buna ek olarak hayat kalitesini yükseltecek iyi bir maaş elde etmek öğretmenlerin mesleki doyumlarını yükseltebilir. Buna ek olarak, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki tatmin düzeyleri, mesai arkadaşları, okul yöneticileri ve velileriyle kurdukları etkili ve pozitif iletişimden olumlu yönde etkilenirken; otoriter ve takdir etmekten yoksun yönetim biçimlerinden olumsuz yönde etkilenmektedir (Michaelowa, 2002 akt. Şahin, 2013).

Öğretmenlerin dış motivasyon unsurlarını hissettikçe, teşvik ve takdir edildikçe, çok daha etkili ve mutlu çalıştıkları gözlenmektedir. Bunun yanında özel hayatında yaşadığı sorunlardan sıyrılmadan ve bu sorunların doğurduğu negatif etkiyle iş gören, bunu da çevresine olduğu gibi yansıtan öğretmenlerin varlığı diğer meslektaşlarının da iş doyumunu düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Günümüzde öğretmenlerin hem toplumsal, hem de bireysel olarak -özellikle de görev yaptıkları okullara ilişkin- pek çok sorunla yüz yüze kaldıkları bir gerçektir. Bu sorunlar onların mesleklerini huzurlu ve etkin bir biçimde yapmalarını ve kişisel ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilir. Hem fiziksel, hem de zihinsel olarak iyi olma hali, öğretmenlerin iş doyumlarını artıracak ve verimliliklerini yükseltecektir. Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin belirlenmesi ve sürekli şikâyet konusu edilen hususlarla ilgili yapıcı önlemlerin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü okul öncesi öğretmenleri çocuklarla en yakın temas kuran meslek gruplarının başında gelmektedirler. Bu öğretmenlerin, mesleki doyum düzeylerinin

yüksek olması okul öncesi çağda olan çocukların tüm gelişim özelliklerinin seyrine önemli ölçüde etki edecek ve kritik dönem diye adlandırılan bu özel evreye olumlu ya da olumsuz çok sayıda etkisi olacaktır.

2.2. Çocuk Sevgisi

Sevgi, çocukların en yoğun olarak hissettikleri gereksinimlerden birisidir ve bu duygu durumu koşulsuz bir biçimde karşılanmalıdır. Çünkü sevgi dolu bir ortamda yetişen çocuk kendini güvende hisseder. Çocuk sevgisi, çocuklara karşı koşulsuz olarak duyulan olumlu duygu durumu, ilgi, alaka, tutum ve davranışların bir bütünüdür (Ercan, 2014).

Çocukların tutumlarının ve davranışlarının oluşumunda ve gelişiminde, sürekli etkileşimde bulundukları ve gözledikleri kişilerin -örneğin ebeveynlerinin, öğretmenlerinin, akranlarının- sözlerinden daha çok davranışlarından etkilendikleri bilinen bir gerçektir. Çocukların ailelerinden sonra en çok iletişim halinde oldukları, birlikte zaman geçirdikleri, model aldıkları ve en fazla etkilendikleri kişiler kuşkusuz öğretmenleridir. Bu etkilenmenin düzeyi, yönü, biçimi ve niteliği öğretmenlerin çocukları sevme düzeyleriyle yakından ilişkilidir. Çocuklar benimsedikleri ve duygusal bağlar kurdukları kişilerin davranışlarını daha çok taklit etmekte ve onları model almaktadırlar. Çocuklardaki davranış değişikliklerini sağlayan esas unsur, sözlerden ya da telkinlerden ziyade, çocukların gözleyebildikleri örnek davranış modelleridir.

Çocukların fiziksel, ince ve kaba motor, sosyal-kişisel, bilişsel ve dil gelişimlerinin önemli bir bölümünün tamamlandığı, kişilik özelliklerinin belirlendiği ve sürekli olarak değişim içinde bulundukları dönem, erken çocukluk dönemidir. Bu dönemde karşımıza çıkan okul öncesi eğitim ve bu eğitim faaliyetlerinin yürütücüleri olan öğretmenler ise bu kritik gelişim döneminin en vazgeçilmez bileşenleridir. Davranış değiştirme dinamiklerinin ve eğitim-öğretim süreçlerinin etkili olabilmesi için öğretmen-öğrenci ya da eğitimci-çocuk arasında çok özel bir ilişkinin kuruluyor olması kaçınılmazdır.

Bu perspektiften bakıldığında öğretmenlerin mesleklerini en verimli biçimde icra edebilmelerinin ve mesleki doyuma ulaşmalarının çocukları sevmeleri ile doğrudan

ilgili olduğu görülecektir. Sonuçta öğretmenlik mesleği de çocukları sevmeye temeline dayanan bir meslek türüdür; çocuk sevgisi de etkili iletişim ve doğru empati becerileri üzerine kuruludur (Uğurlu, 2013: 53).

Öğretmenlerin meslekleri gereği, çocuklarla iletişim kurarlarken daha hassas ve dikkatli olacaklardır ki, çocuklar da onları daha kolay sahiplensinler ve kabul etsinler (Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay, 2013: 170). Bu da öğretmenlerin çocukları gerçek manada sevmeleriyle mümkündür. Öğretmenlerin çocukları içtenlikle sevdiklerinde, onlara karşı daha empatik davranacakları ve çocuklarla iletişimlerinde daha dikkatli olacakları düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, sağlıklı bir eğitim ortamının inşa edilmesinde çocuk sevgisi vazgeçilmez bir ön koşul olabilmektedir.

Çocuk sevgisi, diğer bir ifadeyle çocuğa değer vermektir (Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay, 2013: 161-162). Bu nedenle öğretmenlerde çocuk sevgisinin olması öğretmenlik mesleği için bir ilk koşul olarak düşünülebilir. Çünkü çocukları sevmeye duygusu, özellikle öğretmenlik mesleğini yapan kişilerde olması gereken en önemli özelliklerden birisidir. Çocukların akademik başarılarının yükselmesi ve eğitim kurumlarında yaşanan disiplin problemlerinin azalması, öğretmenlerin çocuklarla kuracakları sevgi temelli bir ilişkiye bağlıdır (Çay ve Şanal, 2016: 134). Bu temelde kurulacak bir ilişki, sadece disiplin ve akademik sorunların çözümüne değil, birçok eğitim sorunsalının anlaşılmasına ve çözümüne olumlu anlamda katkıda bulunacaktır.

Mevcut araştırmalar, öğretmenin kendi alanındaki yeterliliğinin çocuk sevgisi düzeylerinden direkt etkilendiğini göstermekte; çocukları seven öğretmenlerin, çocukların davranışlarına yön vermedeki etkilerine vurgu yapmaktadır. Ayrıca çocukları seven öğretmenlerin, çocukların istenmeyen tutum ve davranışlarını düzeltme konusunda, kendilerine daha fazla güvendikleri ve inandıkları gözlenmektedir (Özbey, Türkoğlu ve Büyüktanır Buldur, 2014: 326-335).

Okul öncesi öğretmenleri de, çocukları koşulsuz sevmeleri ve onlara karşı davranışlarını pozitif ve yapıcı temelde tutmaları gerekmektedir. Çocuklarla vakit geçirmekten hoşlanmayan ve çocukları sevmeyen birinin öğretmenlik mesleği için zaruri yeterliklere sahip olduğu düşünülemez (Ercan, 2014: 435). Bununla birlikte, çocuklara yönelik sevginin karşılık beklemeden ve içtenlikle olması gerektiği, Türk toplumunda da öteden beri söylenile gelmektedir (Duyan ve Gelbal, 2008: 40). Bu

sevgi, toplumsal yaşamın niteliğini ve kalitesini yükseltmekte; bireyler arasındaki güvenin oluşmasında, işbirliğinin artmasında, demokratik değerlerin yerleşmesinde ve gelişmesinde önemli göstergelerden biridir. Sevgi ile karşılaşan çocuğun, kişisel gelişiminin ve toplumsal uyumunun daha sağlıklı ve yüksek olması beklenir. Çocukların yaşantılarındaki bu yöndeki olumlu izler, hem çocuklukta, hem de yetişkinlikteki kişisel ve toplumsal ilişkilerde yol gösterici olacaktır. Bu açıdan çocuğun en yakınındaki kişilerin, özellikle de rol model konumunda bulunan öğretmenlerin tutum ve davranışları belirleyici nitelik taşımaktadır.

Bir araştırmada, ilkokul öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerine tesir eden bileşenler incelenmiştir (Gelbal ve Duyan, 2010).

Erdem ve Duyan (2011)'in başka bir araştırmalarında da pediatri hemşirelerinin çocuk sevgisi seviyelerine tesir eden bileşenler incelenmiştir (akt. Kaynak, 2015). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk sevgisi düzeyleri ile ebeveynlerin kabul etme ve red etmelerine dair yönetim anlayışları arasındaki ilişkileri Aksoy ve Baran (2011) çalışmıştır.

Bütün bu yazın taramaları neticesinde, bu araştırmanın konusu olan, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgileri ile mesleki tatmin düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik başlanmış ya da tamamlanmış bir araştırmaya rastlanmamıştır. Fakat tek başına mesleki doyum ya da çocuk sevgisi ile ilgili önceden yapılmış çeşitli düzeylerdeki araştırmalar mevcuttur.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu kısımda öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri ve çocuk sevme düzeyleri ile ilgili çalışmalara ve ilgili kavramları içeren daha önceki bilimsel nitelikli araştırmalara değinilmiştir.

2.3.1. Mesleki Doyum İle İlgili Araştırmalar

Bishay (1996)'in 50 öğretmen ile yaptığı, “Öğretmen Motivasyonu ve Mesleki Doyum” isimli araştırmada, öğretmenlerin mesleki doyum ve motivasyon seviyelerinin

düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerden 12 kişi, deneyim örnekleme metodu kullanılarak incelenmiştir. Öğretmenlerin günlük deneyimleri hakkında 190 farklı sonuç raporu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, öğretmenlerin mesleki doyum ve motivasyon seviyelerinin, cinsiyet, konum, yaş, mesleki kıdem ve etkinlik alanları ile belirgin bir şekilde ilişkili olduğu saptanmıştır. Merkezi sınavlarla seçilerek okullara yerleştirilen, yani akademik seviyeleri kısmen daha iyi olan öğrencilerle çalışan öğretmenlerin mesleki doyum seviyelerinin ve motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bishay (1996)'e göre öğretmenlerin üst seviye gereksinimlerinin karşılanması, mesleki doyum düzeylerinin yüksekliği ile pozitif yönlü bir ilişki içindedir.

Craig (2001) bir araştırmasında öğretmen motivasyonu ve mesleki doyum konularının güncel durumlarını incelemiştir. Bu çalışmada cinsiyet farklılıklarına ilişkin belirgin bulgulara rastlanmamıştır; fakat 20 ve 30 yaş aralığında olan öğretmenlerin çoğu eğer tekrar bir kariyere başlarsa yine öğretmenlik mesleğini seçeceklerini ifade etmişlerdir.

Lim Ho ve Tung Au (2006)'nın Öğretmen İş Doyum Ölçeği ile ilgili yaptıkları güvenilirlik ve geçerlilik çalışması sonucunda toplam 202 ilkokul ve ortaokul öğretmenine Yaşam Doyum Ölçeği (Life Satisfaction Scale) ve Öğretmen Doyum Ölçeği (Teacher Job Satisfaction Scale)'ni uygulamışlardır. İş doyumunun pozitif olarak kendine güvenle, negatif olarak ise psikolojik endişe ve iş stresiyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özellikle yaşam doyumunu arttıkça, iş doyum düzeylerinin de artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Bir başka araştırma Erçelebi (1997) tarafından 211 ilkokul öğretmeni üzerinde yapılmıştır. İlkokul öğretmenlerinin mesleki doyumları ve bunun üzerinde ne gibi değişkenlerin etkili olduğu incelenmiştir. İlkokul öğretmenlerinin genel olarak meslekleri doyumlarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki doyumları yüksek çıksa da, aldıkları ücretten ve meslekteki kariyer yükselişlerinden tatmin olmamaktadırlar. Mesleklerini sevmelerine rağmen, rutin yapılan denetimlerde ve bu denetim sonuçlarının puanlamalarında adaletli olunmadığını düşünmektedirler.

Öğretmenlerin iş doyumları ile sınıf yönetimleri arasındaki ilişki, Akın ve Koçak (2007) tarafından incelenmiştir. Öğretmenlerin % 29'u orta, % 27'si ise yüksek sayılan iş doyumuna sahiptirler; % 36'sının da iyi derecede sınıf yönetimi becerileri vardır. Bu araştırmada, öğretmenlerin iş doyumları ile sınıf yönetimleri arasında seviyesi düşük bir ilişki saptanmıştır.

İlkokullarda çalışan öğretmenlerin stresle başa çıkma düzeyleri ile ilgili araştırmada, Çardak (2002), öğretmenlerin stresle başa çıkmalarının yaşları ile ilgili olduğunu saptamıştır. Yine medeni durum ve kıdem değişkenleri ile stresle başa çıkmaları arasında bir ilişki olduğunu saptanırken, cinsiyet, branş... gibi değişkenlerin strese etki etmediği ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin sahip oldukları ekonomik seviye, strese etki ederken, aynı ekonomik seviyenin, mesleki doyum düzeylerine etki etmediği ve anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Neticede ilgili alanyazında öğretmenlerle ilgili çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Bu araştırmalar genellikle, çalışma şartları, bireysel nitelikler ve iş tatminleri ile ilintili çalışmalardır. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalara da değinilmiştir. Bu araştırmaların önemli bir kısmına çalışmanın alanyazın kısmında yer verilmiş ve detaylarıyla incelenmiştir. Fakat ülkemizde, iş doyumunu hususunda yapılan tekrar araştırmalarına pek rastlanmamaktadır. Bu konuyla ilgili, hem öğretmenlere, hem de okul öncesi öğretmenlerine yönelik yapılacak boylamsal çalışmalar araştırmacılara önemli veriler sunacaktır. Bu husus üzerine yapılacak çalışmalardan elde edilecek bulguların, sahaya katkı sağlayacak nitelikte neticeler doğurması olağan ve arzulanan durumdur.

2.3.2. Çocuk Sevgisi İle İlgili Araştırmalar

Duyan ve Gelbal (2008), Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlamışlar, aynı zamanda da ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla çalışmalar yapmışlardır. Gerçekleştirdikleri çalışmaların neticesinde, Barnett Çocuk Sevme Ölçeği (BÇSÖ), geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak raporlanmıştır.

İlgili alanyazında Barnett Çocuk Sevme Ölçeği ile yürütülen araştırma ve çalışmalara az rastlanmıştır.

Duyan ve Gelbal (2010), Ankara ili özelinde, toplam 828 öğretmenin çocuk sevgisi düzeylerini bazı demografik ve mesleki nitelikler açısından karşılaştırmaya yönelik ilişkisel bir çalışma yapmışlardır. Araştırmada BÇSÖ aracılığıyla oluşturulan puanlar neticesinde, öğretmenlerin sahip oldukları birtakım değişkenlerle çocuk sevgisi seviyeleri arasında ilişkisel bir inceleme yapılmıştır. Araştırma bulgularında, kendi çocuğu olan kişilerin çocuk sevme düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. Fakat aynı araştırmada, medeni durumları evli olup kendi çocukları olan kadın sınıf öğretmenlerinin çocuk sevme düzeyleri yüksek olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca BÇSÖ, son dönemlerde okul öncesi öğretmenliği yapan kişiler üzerinde de zaman zaman uygulanmıştır. Genel olarak bu ölçek ile yürütülen akademik çalışmalarda, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyeleri, farklı bağımsız değişkenler ile birlikte incelenmiş ve sahaya katkı sağlayacak bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmalarda, bulgulara ve sonuçlara dayanarak çeşitli düzeyde tartışmalara ve somut önerilere yer verilmiştir.

Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay (2013), yaptıkları araştırmada, çocuğu dinlemenin, çocukla konuşmanın ve çocuğun yaşantısını -iyi bir empati becerisi ile- anlayabilmenin beceri düzeylerini tek tek ele almışlardır. Ele alınan verilere göre okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri hakkında çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada, en önemli hususun dinleme becerisi olduğu yönündeki bulgulara daha çok yer verilmiştir.

Dereli İman (2014), bir çalışmada, BÇSÖ ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları Ölçeği'ni, Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programındaki 396 öğretmen adayına uygulamıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının hem çocuk sevme puanları, hem de mesleğe dair motivasyonları yüksek düzeyde saptanmıştır. Lisans programındaki öğretmen adaylarının çocuk sevgisi düzeyleri ve mesleğe dair motivasyon algıları; cinsiyetlerine, akademik başarılarına ve ailelerinin gelir durumlarına göre farklılaşmıştır.

Durualp ve Ünal (2013), bir adet kişisel Bilgi Formu ve bir adet BÇSÖ kullanarak 53 okul öncesi öğretmeni ile yaptıkları çalışmada önemli sonuçlara

ulaşmışlardır. Edinilen bulgular sonucu yapılan analizlere göre, öğretmenler arasından çocuklarla ilgili mesleki çalışmalara gönüllü olarak katılan ve mesleklerini bilinçli olarak isteyerek seçen kişilerin çocuk sevmeye düzeyleri, diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır.

İçi ve Öksüz (2013), çocuk sevmeye ve otoriter kişilik ilişkisini, 62'si erkek, 90'ı kadın olan ve eğitim fakültesinde eğitim alan toplam 152 öğretmen üzerinde uyguladığı iki ölçekle araştırmışlardır. Otoriter Kişilik Ölçeği ve BÇSÖ ile 2012-13 öğretim yılının güz yarıyılı başında verileri toplamışlardır. Çalışmanın neticesinde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çocuk sevgisi düzeyleri ile otoriter kişilik özellikleri arasında olumsuz yönde gözlenen bir ilişkin bulunmuştur.

Yazıcı (2013), yaptığı bir araştırmada, 2011-12 öğretim yılında toplam 610 okul öncesi öğretmen adayının çocuk sevmeye eğilimlerini analiz etmiştir. Tüm veriler, bir adet kişisel Bilgi Formu ve bir adet BÇSÖ kullanılarak derlenmiştir. Araştırmanın neticesine göre, öğretmen adaylarının çocuk sevgisi düzeylerinin cinsiyetlerine, yaşlarına ve sınıf düzeylerine göre farklılık göstermiştir. Özellikle yaşa göre oluşan farklılığın, 24 yaşın üzerindeki öğretmen adayları lehine olduğu saptanmıştır. Ayrıca sınıf düzeyine göre, 4. sınıf öğretmen adayları grubunun çocuk sevmeye düzeyleri alt sınıflara göre daha yüksek çıkmıştır.

Devlete bağlı kurumlarda görev yapan 150 okul öncesi öğretmenine BÇSÖ uygulayan Yazıcı (2013), öğretmenlerin çocuk sevmeye düzeylerine ait önemli bulgulara ulaşmıştır. Şöyle ki; 37 yaşın üzerindeki öğretmenlerin çocuk sevgisi seviyeleri, tıpkı evli öğretmenlerin çocuk sevgisi seviyeleri gibi yüksek puanlara sahiptir; bekâr olan öğretmenlerin çocuk sevgisi seviyeleri ise daha düşük seviyelerde tespit edilmiştir. Bu araştırma Antalya ilinde ikamet eden öğretmenlerle yapılmıştır.

Durualp ve Kaytez (2016), MEM'e bağlı anaokullarında tesadüfi örneklem yoluyla oluşturduğu 53 okul öncesi öğretmenin mesleki doyumlarını, çocuk sevgisi seviyeleri ile birtakım faktörler açısından incelemiştir. Çalışma, Çankırı il merkezinde yapılmıştır; araştırmada Minnesota İş Doyum Ölçeği ve BÇSÖ kullanılmıştır. Ulaşılan bulguların analiz sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğretmenlere, tekrardan bir meslek seçmeleri yönünde sorular sorulduğunda yine öğretmenliği seçeceği yönünde cevap verenlerin iş doyumu düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bir diğer önemli sonuç da,

maaşlarından memnun olan öğretmenlerin mesleki doyum seviyeleri yüksektir. Çalışmanın uygulandığı öğretmenlerin iş doyumları, çocukları sevme düzeyleri ile doğru orantılı bir şekilde artmaktadır; öğretmenlerin çocukları sevme düzeyleri arttığa iş doyumları da artış göstermektedir.

Neticede mesleki doyum ve ocuk sevgisi üzerine yapılan araştırmaların tamamı, araştırmacılara yol gösterici niteliktedir. Bu bakımdan, çalışma konumuzla ilgili incelenen tüm önceki araştırmalar fikir zenginliği açısından önemli ve gereklidir.

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. Bu bakımdan araştırmada en az iki değişken arasındaki değişim derecesi belirlenmeye çalışıldığı için ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

Tarama modelleri, sorular ve cevaplar yoluyla, bir ya da birden çok insan grubu arasındaki tutumları, tecrübeleri, özellikleri hakkında bilgi edinmeyi içerir (Leedy ve Ormrod, 2005).

Araştırma, Karasar (2018)'ın ifadesine göre iki ya da daha çok değişken arasındaki değişimin derecelerini ve bu değişkenlerin birlikte değişimlerinin var olabileceğini ortaya koymayı amaçladığı için, bu çalışmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinin uygulanması uygun bulunmuştur.

3.2. Evren / Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Nevşehir ili, ilçeleri ve köylerinde 2018-2019 eğitim öğretim yılında ilkokul ve ortaokul müdürlüklerine bağlı anasınıflarında, bağımsız anaokullarında, Yükseköğretim kurumlarına ve meslek liselerine bağlı uygulama anaokullarında, kreşlerde ve gündüz bakımevlerinde olmak üzere toplam 76 kurumda görevli olan 226 okul öncesi öğretmeni random (rastgele) yoluyla belirlenmiştir.

Çalışmanın örneklemini teşkil eden okul öncesi öğretmenlerinin, araştırmaya yönelik katılım oranlarına ve cinsiyet bilgilerine ait değerler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sayısı

	n	f
Katılımcı Sayısı	226	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki deneyim, görev yapılan kurum türü, görev yeri, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma durumu, sınıftaki çocuk sayısı, öğretmenin kaç yaş grubuyla çalıştığı ve mesleği seçme nedenlerine ilişkin değerler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin kimlik bilgilerine ait verilerin dağılımı

Cinsiyet	n	f
Kadın	219	96.9
Erkek	7	3.1
Yaş	n	f
21-30	84	37.2
31-40	111	49.1
41-50	29	12.8
51 ve üzeri	2	.9
Medeni Durum	n	f
Evli	181	80.4
Bekâr	44	19.6
Mesleki Deneyim (yıl)	n	f
1-5	50	22.1
6-10	68	30.1
11-15	69	30.5
16-20	22	9.7
21 ve üzeri	17	7.5
Kurum Türü	n	f
Devlet	195	86.7
Özel	30	13.3
Görev Yeri	n	f
İl	130	57.8
İlçe	78	34.7
Belde	4	1.8
Köy-Mahalle	13	5.8
Eğitim düzeyi	n	f
Lisans	221	99.5
Yüksek lisans	1	.5
Doktora	-	-
Çocuk Sahibi Olma Durumu	n	f
Var	166	74.8
Yok	56	25.2
Sınıftaki Çocuk Sayısı	n	f
1-10	17	7.6
11-20	145	64.4
21 ve üzeri	63	28

Çalıştığı Yaş Grubu	n	f
2-3	5	2.2
3-4	22	9.9
4-5	84	37.7
5-6	100	44.8
6 üzeri	12	5.4
Gelir Düzeyi	n	f
1000-2000	29	12.9
2001-3000	18	8
3001-4000	130	57.8
4001 ve üzeri	48	21.3
Mesleği Seçme Nedeni	n	f
Ekonomik	26	11.6
Çocuk Sevgisi	104	46.2
Aile - Rehberlik	32	14.2
Yönlendirmesi	40	17.8
Mesleğe İlgi	-	-
İkamet Durumu	23	10.2

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, yüksek oranda kadın sayısının olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların % 96,9'sı (219 kişi) kadın, % 3,1'i (7 kişi) ise erkektir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralığına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 37,2'si (84 kişi) 21-30 yaş aralığında, % 49,1'i (111 kişi) 31-40 yaş aralığında, % 12,8'i (29 kişi) 41-50 yaş aralığında ve % 0,9'u (2 kişi) 51 yaşın üzerindedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 80,4'ü (181 kişi) evli, % 19,6'sı (44 kişi) bekâr durumdadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki deneyimleri yıl bazında incelendiğinde, katılımcıların % 22,1'i (50 kişi) 1-5 yıl, % 30,1'i (68 kişi) 6-10 yıl, % 30,5'i (69 kişi) 11-15 yıl, % 9,7'si (22 kişi) 16-20 yıl ve % 7,5'i (17 kişi) 21 yılın üzerinde mesleki deneyime sahiptirler.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları kurum türleri açısından inceleme yapıldığında, katılımcıların % 86,7'si (195 kişi) devlet kurumlarında, % 13,3'ü (30 kişi) özel öğretim kurumlarında görev yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yerlerine dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 57,8'i (130 kişi) il merkezinde, % 34,7'si (78 kişi) ilçelerde, % 1,8'i (4 kişi) beldelelerde ve % 5,8'i (13 kişi) köy ya da mahallelerde görev yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 99,5'i (221 kişi) lisans düzeyinde, % 0,5'i (1 kişi) yüksek lisans düzeyinde mezuniyet durumuna sahipken; doktora düzeyinde görev yapan öğretmen katılımcılar arasında bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılanların çocuk sahibi olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 74,8'inin (166 kişi) çocuğunun bulunduğu, % 25,2'sinin (56 kişi) çocuk sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları sınıflarda ki çocuk mevcutlarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 7,6'sında (17 kişi) 1-10 arasında, % 64,4'ünde (145 kişi) 11-20 arasında, % 28'inde (63 kişi) 21 ve üzerinde çocuk olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları (sorumlu oldukları çocukların) yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 2,2'si (5 kişi) 2-3 yaş arası, % 9,9'u (22 kişi) 3-4 yaş arası, % 37,7'si (84 kişi) 4-5 yaş arası, % 44,8'i (100 kişi) 5-6 yaş arası ve % 5,4'ü (12 kişi) 6 yaş üzerindeki çocuklarla çalışmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin gelir düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 12,9'u (29 kişi) 1000-2000 TL arası, % 8'i (18 kişi) 2001-3000 TL arası, % 57,8'i (130 kişi) 3001-4000 TL arası ve % 21,3'ü (48 kişi) 4000 TL'nin üzerinde gelir elde etmektedirler.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleklerini seçme nedenleri, önem sırasına göre incelendiğinde, katılımcıların % 46,2'si (104 kişi) “çocuk sevgisi”, % 17,8'i (40 kişi) “mesleğe ilgi”, % 14,2'si (32 kişi) “aile-rehberlik yönlendirmesi”, % 11,6'sı (26 kişi) “ekonomik”, % 10,2'si (23 kişi) “ÖSYM puanı” nedeniyle bu mesleği seçtiklerini ifade etmişlerdir. “İkamet durumu” nedeniyle mesleği seçtiğini söyleyen katılımcı yoktur.

Demografik verilere göre, araştırmaya katılanların çoğunluğunu il merkezinde görev yapan, en az lisans mezunu, evli ve kadın öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu, en az bir çocuk sahibidirler ve genel olarak görevli oldukları sınıflarda ki çocuk mevcudu 11-20 kişi arasındadır.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun mesleği seçme nedenleri arasında “çocuk sevgisi” ve “mesleğe ilgi” yer almaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (2005) tarafından geliştirilen “Mesleki Doyum Ölçeği” ile Barnett ve Sinsini (1990) tarafından geliştirilen “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği” (BÇSÖ) kullanılmıştır.

Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin demografik ve kişisel özellikleri hakkında detaylı bilgilere erişebilmek amacıyla, araştırmayı yapan kişi tarafından oluşturulan tek sayfalık “Bilgi Formu” kullanılmıştır.

- “Mesleki Doyum Ölçeği (MDÖ)”, Kuzgun, Sevim ve Hamamcı (2005) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Kişilerin sahip oldukları mesleklerinden ne düzeyde mutlu olduklarını ve mesleklerini yaparken duydukları tatmin derecesini ölçmek amacıyla ‘iki etmen kuramı’ esas alınarak geliştirilmiştir.

Mesleki Doyum Ölçeği formunda toplam 28 madde bulunmaktadır. Bunların 20’si olumlu iken, 8’i olumsuz maddeleridir. Kişilerin ilgileri, yetenekleri, sorumluluk alma düzeyleri, gelişme ve yükselme olanakları gibi durumlar bu 28 madde ile sorgulanmaktadır. Likert tipi derecelendirme ölçeği ile bu maddelerin cevaplandırılmaları istenmektedir. Bu derecelendirmeler şu şekildedir; Her zaman (A), Sık sık (B), Ara sıra (C), Nadiren (D), Hiçbir zaman (E).

Puanlama yapılırken; olumlu maddelere A’dan başlayarak E’ye kadar 5’ten 1’e doğru azalan puanlar verilirken; olumsuz maddelere bunu tam tersi uygulanmıştır, A’dan başlayarak E’ye kadar 1’den 5’e doğru artan puanlar verilmiş ve toplanmıştır.

Özetle Mesleki Doyum Ölçeği'nin sahada uygulanması zor değildir ve oldukça işlevseldir.

Mesleki Doyum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik esasları şöyledir:

- ✓ Ölçeğin geçerliğini tespit etmek amacıyla faktör analizi tekniği tercih edilmiştir. Bu analiz tekniği neticesinde tüm maddeler, nitelikleri göz önünde bulundurularak, iki faktöre ayrılmış; birinci faktöre 'niteliklere uygunluk', ikinci faktöre ise 'gelişme isteği' isimleri kodlanmıştır.

Ölçekteki 1, 2, 4, 6, 7, 10, 13, 16, 17, 22, 23, 26, 27 numaralı maddeler niteliklere uygunluk faktörünü; 11, 18, 20, 21, 24, 25, 28 numaralı maddeler ise gelişme isteği faktörünü oluşturmuşlardır. Detaylandırmak gerekirse, birinci faktör % 36.4, ikinci faktör % 12.2 olmak üzere toplam açıklanan varyans değeri % 48.6'dır (Kuzgun ve Bacanlı, 2005).

- ✓ Ölçeğin güvenirliği ise, iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Ölçeğin tamamı için Cronbach α katsayısı, .90 olarak bulunmuştur. Birinci faktör için .91 olan iç tutarlılık katsayısı, ikinci için .75'tir. Tek tek maddelerinin her birinden alınan değerlerin, total puanla ilişkileri ise, .30'un üzerindedir.

- “Barnett Çocuk Sevme Ölçeği” (BÇSÖ), Barnett ve Sinsini (1990) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Kişilerin çocuk sevme düzeyleri, çocuklara karşı takındıkları tutumların incelenmesi yoluyla tespit edilmektedir.

Ölçekte, insanların çocuk sevme düzeylerinin tespit edilmesi için toplam 14 madde kullanılması uygun görülmüştür. Her maddede bir düşünce ya da önerme ifadesine yer verilmiş ve insanların bu maddelere ne düzeyde katıldıkları derecelendirilerek ölçülmüştür. Yüksek değerden düşüğe doğru ifade edecek olursak, olumlu maddelerin puanlaması, “Kesinlikle

katılıyorum” yanıtına 7 puan, “Hiç katılmıyorum” yanıtına ise 1 puan verilerek yapılmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanması ise bunun tam tersi olacak şekilde, “Kesinlikle katılıyorum” yanıtına 1 puan, “Hiç katılmıyorum” yanıtına ise 7 puan verilerek yapılmaktadır.

Ölçekteki 3, 6, 10 ve 13 numaralı maddeler olumsuz anlam taşıırken, geriye kalan 10 tanesi olumlu anlam taşımaktadır. Ölçeğin uygulanması neticesinde, form üzerinde bildirilen görüşler doğrultusunda, ölçekten toplam 14 ile 98 arasında puan alınabilmektedir. Puanlar yüksekse, çocuk sevmeye düzeyi yüksek; puanlar düşükse, çocuk sevmeye düzeyi düşük manasına gelmektedir.

BÇSÖ, ilk kez toplam 284 üniversite öğrencisi üzerinde uygulanarak sahada kullanılmaya başlamıştır. Uygulaması kolay ve işlevseldir.

Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeği’nin geçerlik ve güvenirlik esasları şöyledir:

- ✓ Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .93, test-tekrar test güvenirlik katsayısının da .91 olması dolayısıyla, Fischer ve Corcoran (1994), BÇSÖ’yü hem geçerli, hem de güvenilir bulup çalışmalarını bu yönde raporlaştırmışlardır.
- ✓ Duyan ve Gelbal (2008) ise, aynı ölçeğin Türkçe formatı için geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapmışlardır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısını .92, test-tekrar test güvenirlik katsayısını da .85 olarak belirlemişlerdir. Aynı çalışmada, ölçeğin tamamı için Cronbach α katsayısı, .78 bulunmuştur.
- Çalışmanın araştırma kısmına katılan okul öncesi öğretmenlerine yönelik hazırlanan “Bilgi Formu”; araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu formda, katılımcıların demografik niteliklerini tespit etmek amacıyla toplam 12 adet soruya yer verilmiştir.
Bu bilgi formunda, okul öncesi öğretmenlerine yönelik, cinsiyetlerine, yaşlarına, medeni durumlarına, mesleki deneyimlerine, görevli oldukları

kurum türlerine, görev yerlerine, eğitim düzeylerine, çocuk sahibi olma durumlarına, sınıflarındaki çocuk sayılarına, kaç yaş grubu çocuklarla çalıştıklarına ve mesleği seçme nedenlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Bilgi formundaki sorular, bu çalışmada araştırılan değişkenleri etkileyecek türden nitelikler hakkında daha fazla bilgi toplamak amacıyla belirlenmiştir. Kullanımı kolay ve pratiktir.

Araştırmada kullanılan iki farklı ölçekten elde edilen bulgulara bu kısımda, üç veri toplama aracıyla elde edilen genel bulgulara ise 4. bölümde yer verilecektir.

Mesleki Doyum Ölçeği'nin uygulanmasıyla ortaya çıkan Cronbach α , Bartlett's testi, Kaiser-Meyer-Olkin testi ve faktör yükü Tablo 3'te ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği hakkında bilgi verebilmek amacıyla sunulmuştur.

Tablo 3: Mesleki Doyum Ölçeği'ne ait geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Cronbach α	Bartlett's Test	KMO	Faktör Yükü
	.87	1604.360	.829	.40 - .73

Elde edilen Cronbach α , Bartlett's testi ve KMO testi ile faktör yükü katsayılarının yüksek değerlerde olduğu görülmektedir. Buna dayanılarak mevcut araştırma kapsamında ölçeğin kullanımının geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'nin uygulanmasıyla ortaya çıkan Cronbach α , Bartlett's testi, Kaiser-Meyer-Olkin testi ve faktör yükü Tablo 4'te ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği hakkında bilgi verebilmek amacıyla sunulmuştur.

Tablo 4: Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ne ait geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonuçları

Barnett Çocuk Sevme Ölçeği	Cronbach α	Bartlett's Test	KMO	Faktör Yükü
	.73	989.403	.780	.47 - .80

Elde edilen Cronbach α , Bartlett's testi ve KMO testi ile faktör yükü katsayılarının yüksek değerlerde olduğu görülmektedir. Buna dayanılarak mevcut araştırma kapsamında ölçeğin kullanımının geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için Nevşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitim veren tüm kurumlarda çalışma yapabilmek amacıyla Nevşehir Valiliği'nden 'olur' yazısı alınmıştır.

İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne araştırma izni için yapılan başvuru esnasında Yükseköğretim Etik Kurulu Kararı istenmiştir. Gerekli resmi yazışmalar tamamlanarak çalışmaya ait bilgiler, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulu'na sunulmuş ve Etik Kurulu Kararı alınmıştır.

Tüm başvuru evrakları tamamlandıktan sonra, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün teklifi ve Nevşehir Valiliği'nin 25.12.2018 tarihli onayı ile araştırma izni/onayı verilmiştir. Nevşehir genelinde -ilçeler ve köyler dâhil- okul öncesi eğitimin yapıldığı tüm kurumların listesine ulaşılmış, gerekli randevular alınarak sürece başlanmıştır. Bu kurumlarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile yüz yüze görüşme sağlanmış, yüz yüze görüşme imkânı bulunamayan kişilerle önce telefon aracılığıyla iletişime geçilip e-mail yoluyla irtibat kurulmuş ve ölçme araçları tüm öğretmenlere yüz yüze iletilip doğru ve eksiksiz bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır. Aralık 2018 – Ocak 2019 tarihleri arasında toplanan veriler eksiksiz bir biçimde bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz edilmek üzere hazırlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

İlgili ölçek ve formlar aracılığıyla, çalışmayı oluşturan örneklem gurubundan, elde edilen tüm veriler gözden geçirilmiş, puanlamalarının ne şekilde yapılacağı belirlenmiş, bilgisayar ortamında çözümlemelerinin yapılabilmesi için SPSS 18.0 istatistik paket programına verilerin girişi sağlanmıştır.

Araştırmada belirlenen değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılmasında Spearman Sıra Farklar Korelasyon Katsayısı (r_s) kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin normal dağılım göstermediği durumlarda anlamlı farklılıkların olup olmadığını analiz etmek için Mann - Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi tercih edilmiştir. Çalışma boyunca ulaşılan tüm sayısal verilerin analiz edilmesinde ilgili paket program kullanılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin Mesleki Doyum Ölçeği'ne verdikleri cevapların ortalama değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerine ait betimsel analiz

	n	En az	En çok	$\bar{X}$	ss
Mesleki Doyum Ölçeği	226	1.79	5	4.17	.49

Okul öncesi öğretmenlerine uygulanan Mesleki Doyum Ölçeği'nde yer alan ifadeler neticesinde puanlanmış ve katılımcıların “Sık sık” aralığında, yüksek seviyede, bir mesleki doyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür (4.17).

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri 4.17'lik bir orana sahiptir. Bu durumda, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ne verdikleri cevapların ortalama değerleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerine ait betimsel analiz

	n	En az	En çok	$\bar{X}$	ss
Çocuk Sevme Ölçeği	226	4.71	7	6.50	.48

Okul öncesi öğretmenlerine uygulanan Çocuk Sevme Ölçeği'nde, katılımcılar, “Hiç katılmıyorum” cevabından, “Kesinlikle katılıyorum” cevabına dek değişiklik gösteren toplam yedi farklı seviyede görüş bildirilmişlerdir.

Buna göre, katılımcıların “Kesinlikle katılıyorum” şeklinde ifade ettikleri bir çocuk sevme düzeyine sahip oldukları görülmüştür (6.50).

Katılımcı öğretmenlerin çocuk sevgisi düzeyleri 6.50'lik bir orana sahiptir. Bu durumda, araştırmaya katılan öğretmenlerin çocuk sevgisi düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerine Ait Bulgular

Bu kısımda, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin bağımsız değişkenler açısından incelenmesi sonucu ulaşılan bulgu ve analizlerine yer verilecektir. Ayrıca bu bölümdeki tablo açıklamaları haricindeki yerlerde, ‘düzey’ kelimesi yerine ‘seviye’ kelimesinin kullanılması tercih edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin cinsiyetlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Cinsiyet	Kadın	219	4.16	112.48	24632.50	-1.316	.087	542.50	.188
	Erkek	7	4.40	145.50	1018.50				

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin cinsiyetleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.188$).

Bu durum, öğretmenlerin mesleklerini yerine getirirlerken cinsiyete dayalı bir davranış göstermediklerini ortaya çıkarmaktadır. Başka bir ifadeye göre, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri cinsiyete göre anlamlı bir fark oluşturmamaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin yaşlarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin yaşlarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Yaş	21-30	84	118.46	3	4.082	.253
	31-40	111	105.81			
	41-50	29	125.17			
	51 ve üzeri	2	162.75			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin yaş değişkeni açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.253$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, yaşlarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin medeni hallerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin medeni durumlarına göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Medeni	Evli	181	4.16	110.55	20010.00	-1.145	.076	3539.0	.252
Durum	Bekâr	44	4.19	123.07	5415.00				

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin medeni halleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.252$).

Bu durum öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, medeni durumlarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin mesleki deneyimlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X²	p
Mesleki Deneyim	1-5	50	125.05	4	3.019	.555
	6-10	68	105.69			
	11-15	69	113.64			
	16-20	22	105.80			
	21 ve üzeri	17	120.12			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin mesleki deneyimleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.555$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, mesleki kıdemlerine göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görevli oldukları okul türlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin görev yaptıkları okul türlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Görev Yapılan Okul Türü	Devlet	195	4.13	107.39	20941.50	-3.296	.219	1831.50	.001
	Özel	30	4.44	149.45	4483.50				

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görevli oldukları okul

türleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, özel öğretim kurumlarında görevli olan okul öncesi öğretmenlerinin, devlete bağlı kurumlarda görevli olan meslektaşlarına göre mesleki doyum düzeyleri anlamlı farklılık göstermektedir ($p>.001$).

Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum seviyeleri, özel öğretim kurumlarında görev yapanlara kıyasla daha düşüktür. Bu bulgu, önemli bir sonuçtur. Bu durum, devlet kurumlarında görev yapan öğretmenlerin daha monoton ve durağan bir çalışma tarzına alışık olduklarından kaynaklanıyor olabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görev yaptıkları yere (il, ilçe, köy...) göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin görev yaptıkları yere göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Görev Yapılan Yere	İl	130	116.05	3	1.951	.583
	İlçe	78	110.51			
	Belde	4	129.25			
	Köy-Mahalle	13	92.42			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görev yaptıkları yer (il, ilçe, köy...) açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.583$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, görev yaptıkları yerlere göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin çocuk sahibi olmalarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin çocuk sahibi olmalarına göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Çocuk Sahibi Olma	Var	166	4.18	113.14	18780.50				
	Yok	56	4.11	106.65	5972.50	-.654	.043	4376.500	.513

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin çocuk sahibi olmaları açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.513$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, çocuk sahibi olmalarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görev yaptıkları sınıflardaki çocuk sayısına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin sınıflardaki çocuk sayısına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Sınıftaki Çocuk Sayısı	1-10	17	130.71			
	11-20	145	117.12	2	4.864	.088
	21 ve üzeri	63	98.75			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin görev yaptıkları sınıflardaki çocuk sayısı açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.088$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, kendi

sınıflarındaki çocuk sayısına göre değişmediğini gösterebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X²	p
Çalıştığı Yaş Grubu	2-3	5	154.10	4	6.110	.191
	3-4	22	126.95			
	4-5	84	101.93			
	5-6	100	113.18			
	6 üzeri	12	127.71			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin çalıştıkları yaş grupları açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.191$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, çalıştıkları yaş gruplarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin gelir düzeylerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin gelir düzeylerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X²	p
Gelir Düzeyi	1.000 - 2.000 TL	29	140.02	3	5.850	.119
	2.001 - 3.000 TL	18	113.75			
	3.001 - 4.000 TL	130	108.34			
	4.001 TL ve üzeri	48	109.01			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin gelir düzeyleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.119$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları mesleki doyum seviyelerinin, gelir seviyelerine göre değişmediğini ifade edebilir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu devlet kurumlarında görevli öğretmenlerden oluştuğu için, gelir seviyelerinin birbirine yakın ve standart olması da bu ilişkinin yorumlanmasında önemli olabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin mesleği seçme nedenlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Mesleği Seçme Nedeni	Ekonomik	26	96.31	4	23.641	.000
	Çocuk Sevgisi	104	132.85			
	Aile ve Rehberlik	32	88.23			
	Mesleğe İlgi	40	113.56			
	İkamet Durumu	-	-			
	ÖSYM Puanı	23	75.59			

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, anlamlı farklılıkların bulunduğu görülmüştür ($p>.000$).

Okul öncesi öğretmenleri, mesleği seçme nedenlerini önem derecesine göre sıralarken “çocuk sevgisi”ni birinci neden olarak, “mesleğe ilgi”yi ikinci neden olarak, “aile ve rehberlik” sebeplerini de üçüncü neden olarak göstermişlerdir. “İkamet durumu” ise mesleği seçme nedenleri arasında değildir.

Bu bakımdan, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin, “çocuk sevgisi” ve “mesleğe duyulan ilgi” açısından önemli ölçüde etkilendiği söylenebilir. Okul öncesi öğretmenleri, çocukları sevdikleri için bu mesleği seçtiklerini ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden 104’ü çocukları sevdikleri için, 40’ı da alana duydukları ilgi için bu mesleğe yöneldiklerini söylemişlerdir. Mesleki doyum seviyeleri ile ilişki kurulduğunda bu nedenler öne çıkmaktadır.

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevgisi Düzeylerine Ait Bulgular

Bu kısımda, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin bağımsız değişkenler açısından incelenmesi sonucu ulaşılan bulgu ve analizlere yer verilecektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin cinsiyetlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Cinsiyet	Kadın	219	6.50	113.23	24797.00	-.351	.023	707.000	.725
	Erkek	7	6.57	122.00	854.00				

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin cinsiyetleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.725$).

Bu durum, öğretmenlerin çocuk sevgisi seviyelerinin, cinsiyetlerine göre değişmediğini gösterebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin yaşlarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin yaşlarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X²	p
Yaş	21-30	84	114.61	3	5.639	.131
	31-40	111	119.14			
	41-50	29	87.50			
	51 ve üzeri	2	130.75			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin yaş değişkeni açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.131$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, yaşlarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin medeni hallerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann-Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin medeni durumlarına göre Mann-Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Medeni	Evli	181	6.49	111.50	20181.50	-.705	.047	3710.500	.481
Durum	Bekâr	44	6.56	119.17	5243.50				

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin medeni halleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren bir fark bulunamamıştır ($p>.481$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, medeni durumlarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin mesleki deneyimlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin mesleki deneyimlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Mesleki Deneyim	1-5	50	116.88	4	5.112	.276
	6-10	68	112.28			
	11-15	69	120.82			
	16-20	22	111.16			
	21 ve üzeri	17	81.76			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin mesleki deneyimleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.276$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, mesleki kıdemlerine göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları okul türlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin görev yaptıkları okul türlerine göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Görev Yapılan Okul Türü	Devlet	195	6.47	109.28	21310.00				
	Özel	30	6.71	137.17	4115.00	-2.197	.146	2200.000	.028

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları okul türleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, anlamlı farklılıkların saptandığı görülmüştür ($p>.028$).

Bu durum, özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin devlet okullarında görevli olanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Görev yapılan okul türleri açısından değerlendirme yapıldığında, devlet okullarında görevli olan öğretmenler ile özel okullarda görevli olan öğretmenler arasında çocuk sevgisi seviyeleri bakımından anlam içeren önemli farklar bulunmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları yere göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin görev yaptıkları yere göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Görev Yapılan Yer	İl	130	111.27			
	İlçe	78	120.31			
	Belde	4	61.88	3	3.943	.268
	Köy-Mahalle	13	102.23			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları yer açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.268$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, görev

yaptıkları yerlere göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin çocuk sahibi olmalarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Mann - Whitney U testi yapılmış ve bulgular Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin çocuk sahibi olmalarına göre Mann - Whitney U testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}$	$\bar{X}_{rank}$	Σ_{rank}	Z	r	U	p
Çocuk Sahibi Olma	Var	166	6.50	111.42	18496.50				
	Yok	56	6.50	111.72	6256.50	-.030	.002	4635.500	.976

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin çocuk sahibi olmaları açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren bir fark bulunamamıştır ($p>.976$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, çocuk sahibi olmalarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları sınıflardaki çocuk sayısına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin sınıflarındaki çocuk sayısına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Sınıftaki Çocuk Sayısı	1-10	17	120.18			
	11-20	145	118.19	2	4.043	.132
	21 ve üzeri	63	99.11			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin görev yaptıkları sınıflardaki çocuk sayısı açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.132$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, kendi sınıflarındaki çocuk sayısına göre değişmediğini gösterebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin çalıştıkları yaş gruplarına göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Çalıştığı Yaş Grubu	2-3	5	115.50	4	2.706	.608
	3-4	22	120.86			
	4-5	84	108.38			
	5-6	100	115.78			
	6 üzeri	12	88.17			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin çalıştıkları yaş grupları açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.608$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, çalıştıkları yaş gruplarına göre değişmediğini ifade edebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin gelir düzeylerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin gelir düzeylerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Gelir Düzeyi	1.000-2.000 TL	29	128.53	3	4.791	.188
	2.001-3.000 TL	18	135.06			
	3.001-4.000 TL	130	109.01			
	4.001 TL ve üzeri	48	106.16			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin gelir düzeyleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, bu ilişkide anlam içeren önemli bir fark bulunamamıştır ($p>.188$).

Bu durum, öğretmenlerin sahip oldukları çocuk sevgisi seviyelerinin, gelir düzeylerine göre değişmediğini ifade edebilir. Ekonomik gelir düzeyinin artması ya da azalması çocuk sevme seviyelerini değiştirmemektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin mesleği seçme nedenlerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve bulgular Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28: Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeylerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenlerine göre Kruskal Wallis H testi sonucu analiz değerleri

		n	$\bar{X}_{rank}$	Sd	X^2	p
Mesleği Seçme Nedeni	Ekonomik	26	106.15	4	13.020	.011
	Çocuk Sevgisi	104	128.51			
	Aile ve Rehberlik	32	102.52			
	Mesleğe İlgi	40	102.70			
	İkamet Durumu	-	-			
	ÖSYM Puanı	23	83.11			

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi seviyelerinin mesleği seçme aşamasındaki nedenleri açısından farklılaşma durumlarının belirlenmesi için yapılan ilgili test sonuçlarına göre, anlamlı farkların bulunduğu görülmüştür ($p>.011$).

Okul öncesi öğretmenleri, mesleği seçme nedenlerini önem derecesine göre sıralarken “çocuk sevgisi”ni birinci neden olarak, “mesleğe ilgi”yi ikinci neden olarak, “aile ve rehberlik” sebeplerini de üçüncü neden olarak göstermişlerdir. “İkamet durumu” ise mesleği seçme nedenleri arasında değildir.

Bu bakımdan, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme seviyelerinin, “çocuk sevgisi” ve “mesleğe duyulan ilgi” açısından önemli ölçüde etkilendiği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenleri, çocukları sevdikleri için bu mesleği seçtiklerini ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden 104’ü çocukları sevdikleri için, 40’ı da alana duydukları ilgi için bu mesleğe yöneldiklerini söylemişlerdir. Çocuk sevme seviyeleri ile ilişki kurulduğunda bu iki ana neden öne çıkmaktadır.

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeyleri İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri ile çocuk sevgisi seviyeleri arasında kurulan ilişki neticesinde ulaşılan bulgular ve yapılan analizler şöyledir:

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri ile çocuk sevgisi seviyeleri arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Sıra Farklar Korelasyon Katsayısı (r_s) analiz bulguları Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29: Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri ile çocuk sevgisi seviyeleri arasındaki ilişkiye ait sonuçlar

	N		Çocuk Sevgisi Düzeyi	
			r_s	p
Spearman’ r_{rho}	226	Mesleki Doyum Düzeyi	.436	<0.00

p<.05*

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri ile çocuk sevgisi seviyeleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Spearman Sıra Farklar Korelasyon Katsayısı analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır ($r_s = .436$).

Bu bakımdan, öğretmenlerin mesleki doyum seviyeleri yükseldikçe, çocuk sevgisi seviyeleri de yükselmektedir; başka bir ifadeyle biri artarken diğeri de artmakta; biri azalırken, diğeri de azalmaktadır. Her iki bağımlı değişken arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Büyüköztürk, 2011; Taşpınar, 2017).

Mesleğini icra ederken mesleki tatmin sağlayan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri yükselirken, çocukları seven okul öncesi öğretmenlerinin de mesleki doyum düzeyleri benzer oranda yükseliş göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevmeye düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmış ve bu araştırmadan elde edilen bulgulara dair sonuçlar ele alınmıştır.

Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişkinin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mesleki deneyimleri, görev yaptıkları kurum türleri, görev yerleri, eğitim düzeyleri, çocuk sahibi olma durumları, sınıflarındaki çocuk mevcutları, kaç yaş grubu çocuklarla çalıştıkları ve mesleği seçme nedenleri gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılıklar içerip içermediği araştırılmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bugün okul öncesi çağda verilen eğitim, öğretim ve özbakım hizmetlerinin ayrıcalığı, önemi ve zorunluluğu yadsınamayacak bir durumdur. Bu kritik dönem, çocuğun beyin gelişiminin hızla ilerlediği bir evre olmakla birlikte, ince – kaba motor becerilerinin, kişisel - sosyal gelişimlerinin ve dil gelişimlerinin temellerinin atıldığı özel bir dönemdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklar üzerindeki rollerinin önemi ise herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Meslek grupları arasında okul öncesi çağda görev yapan öğretmenlerin, mesleki doyumları ve çocuk sevgileri düzeylerinin derecesi, bu çağda öğrenim gören tüm çocukları, ebeveynlerini ve yakınlarını doğrudan ilgilendiren bir husustur.

Araştırma konusuyla ilgili benzer araştırmalar incelendiğinde, birbirinden bağımsız olarak mesleki doyum ve çocuk sevgisi değişkenlerinin ele alındığı görülmüştür. Mesleki doyum ya da iş doyumunu adıyla araştırma konusu olan çalışma sayısı, çocuk sevgisi üzerine yapılan araştırmalara göre daha yaygındır.

Çoğu meslek grubu gibi, öğretmenlik mesleği için de iş tatmini ile ilgili araştırmalar mevcuttur; hatta okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerini farklı değişkenlerle kıyaslayarak yapılan nitelikli çalışmalara da rastlanmıştır.

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına ve mesleki doyum ile çocuk sevgisi üzerine öğretmenlerle ya da doğrudan okul öncesi öğretmenleriyle yapılan başka çalışmaların bulgularına değinilecektir.

5.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerine Yönelik Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri ile cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mesleki deneyimleri, görev yerleri, eğitim düzeyleri, çocuk sahibi olma durumları, sınıflarındaki çocuk sayıları ve kaç yaş grubu çocuklarla çalıştıkları ile ilgili anlamlı farklar ortaya çıkmamıştır.

Fakat okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyeleri, görevli oldukları okul türleri açısından farklılaşmaktadır. Tablo 11’de belirtildiği gibi özel eğitim kurumlarında görevli olan okul öncesi öğretmenlerinin, devlete bağlı kurumlarda görevli olan meslektaşlarına göre mesleki doyum seviyelerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Özel eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin fiziki anlamda daha iyi olanaklara sahip oldukları ve yöneticilerinden olumlu yönde dış motivasyon girdilerine şahit oldukları düşünülürse, şu araştırma sonuçları da bulgularımızı doğrular niteliktedir:

Şahin ve Dursun (2009), üstlerinden takdir gören ve sınıflarının fiziki koşulları iyi olan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum seviyelerinin daha yüksek oranlarda seyrettiğini belirtmişlerdir. Arı (2015)’nın Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi’nde yayınlanan bir araştırması da bu sonucu doğrular niteliktedir. Özellikle amirlerinden takdir gören, bu mesleği geleceğin mesleği olarak değerlendiren ve genel olarak mevcut eğitim döngüsünden ve işleyişlerinden memnun olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre mesleki doyum düzeyleri daha yüksek seviyelerde tespit edilmiştir.

Çalışmamızın bir başka sonucuna göre, okul öncesi öğretmenleri, mesleği seçme nedenlerini önem derecesine göre sıralarken “çocuk sevgisi”ni birinci neden olarak, “mesleğe ilgi”yi ikinci neden olarak, “aile ve rehberlik” sebeplerini de üçüncü neden olarak göstermişlerdir.

Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde; Eser (2010), okul öncesi öğretmenlerin % 92,9'unun mesleklerinden ötürü pişmanlık hissetmediklerini ve % 81,9'unun bu mesleği, mesleki yönden tatmin edici bulduklarını ifade etmiştir. Aynı çalışmada, okul öncesi öğretmenleri, eğer mesleklerini tekrar seçme imkânları olsa, yine öğretmenlik mesleğini seçeceklerini söylemişlerdir. Mesleklerinden memnun olduklarını, mesleklerinin pozitif yanlarının diğer mesleklere oranla daha fazla olduğunu ve genel olarak mesleklerini yaparken haz aldıklarını dile getirmişlerdir. Bu yönüyle de araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki doyumları yüksektir.

Teltik (2009), okul öncesi öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılayışlarını, mesleki doyum ve tükenmişlik açısından incelediği araştırmasında, öğretmenlerin, genel iş doyum düzeyleri ve içsel - dışsal doyum düzeyleri ile mesleki yeterlilik algılayışları arasında pozitif yönde ivme gösteren bir ilişki elde etmiştir. Yani mesleki doyum dereceleri yüksek öğretmenlerin yeterlilik algıları da yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlara, süreç odaklı bir açıklamayı, Şahin (2013)'in çalışmasından aktarmak doğru olacaktır. Yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler on iki yıl önce ücret, idare ve genel açılardan yaşadıkları problemleri, on iki yıl aradan sonra hala yaşamaktadırlar ve hala mesleki doyumsuzluk nedeniyle huzursuzdurlar. Yani öğretmenlerin ihtiyaç duydukları maddi ve manevi gereksinimler karşılanmadığı sürece, mesleki doyum düzeyleri -aradan geçen zamana rağmen- belirgin bir artış göstermemektedir.

Bir başka çalışmada Şen (2011), öğretmenleri görev yaptıkları lokasyonlara göre incelemiştir. Az gelişmiş bölgelerde görevli öğretmenlerin, kent merkezlerinde görevli öğretmenlere göre daha mutlu ve mesleki açıdan doyum seviyelerinin daha yüksek gözlenmiştir.

Kendini mesleğinde ya da yaptığı işte yeterli hisseden kişilerin, mesleki veya iş doyumları da genel olarak yüksek seyretmektedir. Bu öğretmenler için de geçerliliği olan bir durumdur; keza bu bulgulara ulaşan çok sayıda araştırma sonucu da mevcuttur. Mesleki doyum düzeyleri yüksek öğretmenlerin yeterlilik algılarının düzeyleri de yüksektir. Schwarzer ve Hallum (2008)'un araştırma sonuçları, öğretmen öz yeterliliği ile iş stresleri arasında olumsuz yönde bir ilişki saptamıştır. İş stresi artan öğretmenlerin öz yeterlilikleri azalmıştır.

Öz güveni yüksek olan öğretmenlerin genel olarak olumlu mesleki tutumlara ve duygulara sahip oldukları bilinmektedir. Şahin (2015), okul öncesi öğretmenleri ile yaptığı bir araştırmada, yüksek seviyede öz güvene sahip olan öğretmenlerin, mesleki tutum ölçeğinden edindikleri puanları da yüksek saptamıştır. Böylelikle okul öncesi öğretmenlerinin, kendilerine duydukları güven, yani özgüvenleri arttıkça, mesleklerini daha fazla sevmekte ve kendi mesleklerine dair sevgi tutumları artmaktadır.

Tanrıverdi (2008), bir araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerin mezuniyet derecelerinin (örneğin önlisans yerine lisans, lisans yerine yüksek lisans seviyelerinin) yükseldikçe, mesleklerine dair olumlu tutumlarının ve düşüncelerinin yükseldiğini belirtmiştir. Fakat Şahin (2015)'in mesleki tutum ölçeği ile yaptığı araştırmada, önlisans mezunlarının puanları, lisans mezunlarına göre daha yüksek çıkmıştır. Yani okul öncesi öğretmenlerinin eğitim düzeyi düştükçe mesleki tutumlarında artış gözlenmiştir. İki çalışma birbirinden kısmen farklı sonuçlar doğurmuştur; bu yönüyle araştırmacıların farklı parametrelerle değerlendirmeleri gereken yeni bir husus daha ortaya çıkmıştır.

Tüm bu bulgulara paralel olarak, araştırmamızda okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tatmin seviyeleri ile mesleki kıdem seviyeleri arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Öğretmenlerin mesleki tatmin seviyeleri ile mezuniyet durumları arasındaki ilişkide de anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Özetle, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri, görevli oldukları kurum türlerine (devlet ya da özel) bağlı olarak anlamlı farklılıklar oluşturmuş; diğer açılardan oluşturmamıştır. Özel eğitim kurumlarında görevli olan öğretmenler lehine çıkan bu farklılık, bu tür okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin, devlette görev yapanlara göre daha genç ve daha az kıdeme sahip olmaları gibi etkenlerle de açıklanabilir.

5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Sevme Düzeylerine Yönelik Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri ile cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, mesleki deneyimleri, görev yerleri, eğitim düzeyleri, çocuk sahibi olma durumları, sınıflarındaki çocuk sayıları ve kaç yaş grubu

çocuklarla çalıştıkları ile ilgili anlamlı farklar ortaya çıkmamıştır. Fakat okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri, görev yaptıkları okul türleri açısından farklılaşmaktadır. Tablo 22’de belirtildiği gibi özel öğretim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerin, devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre çocuk sevmeye düzeyleri daha yüksektir.

Barnett ve Sinisi (1990), Çocuk Sevmeye Ölçeği’nin geliştirdikleri ilk çalışmalarında, kadınlarda erkeklere oranla daha güçlü çocukları sevmeye eğiliminin var olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca çocuk sahibi olan kişilerin, olmayanlara göre, çocuklara karşı daha olumlu davranış ve tutum içinde olabileceklerini ifade etmişlerdir. Yine aynı çalışmada çocukları sevmeye ya da sevmeme durumunun esas olarak çocukların davranışlarına ilişkin algılarla ilişkili olduğunu altını çizmişlerdir. Genellikle çocukların, yetişkinleri, sürekli boş zamanlarından alıkoydukları ve onları zorladıkları yönünde kanıya sahip olan kişilerin, çocukları daha az seveceklerini söylemişlerdir.

Başka bir çalışmada Türk ve arkadaşları (2017), öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çocuk sevgisi düzeylerinin değişmediğini ve istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunmadığını saptamışlardır. Bu sonuç, bizim çalışmamızın da cinsiyet değişkeniyle çocuk sevmeye düzeyi arasındaki ilişkisiz durumunu doğrulamaktadır. Bununla birlikte aynı çalışmada -bu kez bizim çalışmamızdan farklı olarak- Türk ve arkadaşları (2017), yaş arttıkça öğretmenlerin çocuk sevgilerinin arttığını, evli ve çocuk sahibi kişilerin, bekâr olanlara göre çocuk sevgisi puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Aynı çalışmada mesleğini kendi isteğiyle seçen ve işini seven öğretmenlerin, çocuk sevmeye puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerine doğru bir rehber olan, özgüven duygusunu ve empati yeteneğini öğrencilerine aktarabilen, aynı zamanda da kendi kişisel gelişimini ihmal etmeden çağın gerektirdiği vizyona ulaşmak için idealist duruşundan vazgeçmeyen okul öncesi öğretmenlerinin yetişmesi, erken çocukluk eğitimi için önemlidir. Aynı zamanda mesleki farkındalığı arttırmak amacıyla eleştiren, sorgulayan, merak eden bir öğretmen kimliğinin öne çıkması gerekmektedir. Yaratıcı düşünme becerileri kuvvetli, takım çalışmalarını organize edebilen ve bu takımı peşinden sürükleyebilme yeteneğine sahip bir öğretmen modeli, okul öncesi eğitimi veren kurumlar için vazgeçilmez bir modeldir.

Okul öncesi öğretmenlerinin olumlu modeller ve iyi takım arkadaşları olabilmeleri çocuklar açısından hayati derecede önemlidir. Genellikle yaratıcı düşünme becerileri kuvvetli olan okul öncesi öğretmenleri, takım çalışmalarında da başarılı olabilirler. Çocuklara sevgi ve merhamet ile yaklaşması gereken ve özellikle okul öncesi çağda görev yapan öğretmenlerin, iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin yüksek olması, çoğu meslek grubundan daha elzemdir.

Ceylan (2017), 96 okul öncesi öğretmeni ile yaptığı bir araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevme düzeyleri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. İletişim becerileri olumlu anlamda artış gösteren okul öncesi öğretmenlerinin, çocuk sevme düzeylerinin de doğru orantılı olarak artacağı belirtilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin ‘çocuk’ kavramına dair tasarladıkları zihinsel imgelerle ilgili bir araştırmada, Kuyucu ve arkadaşları (2013), çalışma grubunda bulunan 100 okul öncesi öğretmenin toplam 45 adet metafor ürettiklerini ifade etmişlerdir. Çalışma sonunda öğretmenlerinin, ‘çocuk’ kavramına dair toplam 72 adet metafor ürettikleri belirlenmiştir. Bu metaforlar, kategorilere ayrılmış ve öğretmenlerin çocuğu, “şekillendirilebilen bir hammadde olarak” görüyor olmaları saptanmıştır.

Ercan (2014) tarafından yapılan bir araştırma, öğretmenlerin çocuk sevgisi, cinsiyet ve branş değişkenleri açısından anlamlı bir ilişkiyi ortaya çıkarırken; aynı araştırmada, öğretmenlerin medeni durumları, yaşları, mesleki deneyimleri, sahip oldukları çocuk sayıları ve çocuk sevgisi seviyeleri arasında anlam içeren bir ilişki belirlenmemiştir. Bizim çalışmamızda da çocuk sevgisi ile cinsiyet değişkeni arasında anlam içeren bir ilişki kurulamamıştır; bunun sebebi, araştırmaya katılanların büyük kısmının (% 96,9’unun) kadın olması olabilir.

5.1.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeyleri İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevme düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Mesleki doyum düzeyleri yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin, çocuk

sevgileri; çocuk sevgileri yüksek olan öğretmenlerin de mesleki doyum düzeyleri yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukları dinleme, onlarla konuşma ve çocuklara karşı geliştirdikleri empati duyguları ile çocuk sevgisi düzeylerini inceleyen Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay (2013), bu araştırmalarının sonucunda anlamlı bir ilişkinin var olduğunu ortaya koymuşlar; ve ek olarak, çocuk sevmeye davranışında en yüksek oranın, % 26 ile dinleme becerisine ait olduğunu tespit etmişlerdir.

Özellikle erken çocukluk döneminde verilen eğitim ve öğretim desteği ile tüm çocukların paylaşma, yardımlaşma, merhamet ve sevgi gibi duyguları beslenmeli, bu yöndeki davranış değişiklikleri geliştirilmelidir. Bunu yaparken de çocuğu dinlemek ve çocuğun duygularını daha iyi anlayabilmek için onun yerine kendimizi koyarak düşünme eğilimde olmak yani çocukla empati kurmak önemlidir.

Araştırmadan elde edilen bulgular göstermiştir ki, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri yüksektir. Sevgi, içsel ve soyut bir duygu durumu olduğu için, başka faktörlere doğrudan bağlılık göstermemektedir. Fakat araştırmaya konu olan değişkenler içinde anlamlı farklılıklar ve ilişkiler saptanmıştır. Mesleki doyum ile çocuk sevmeye düzeyleri birlikte, aynı anda sorgulandığı için olsa gerek ki, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğu her iki değişkenin de düzeyini yüksek denilecek değerlerle ifade etmişlerdir.

Bu durumla benzer özellikler taşıyan bir başka araştırmada ise, Yıldız (2018), şu çarpıcı sonuçlara ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin tükenmişliği yok denecek düzeyde neticelenmiştir. Bu durumda okul öncesi öğretmenlerinin iş motivasyonlarının ve verimliliklerinin çok yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Esasında öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin düşük çıkması, eğitim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi adına olumlu ve sevindirici bir durumdur. Fakat Milli Eğitim Bakanlığı'nın açık verilerine bakıldığında, resmi olarak atanmaya haiz olmayan lise ve ön lisans mezunu kişilerin usta öğretici ya da yardımcı öğretmen unvanlarıyla çoğu özel öğretim kurumunda -karşılıklı güdülen ticari endişelerle- uzun yıllar çalışabildikleri görülmektedir. Özel öğretim kurumları kurucularının ticari yaklaşımları eğitim gerçekleriyle örtüşmüyor olsa da, bu okullarda

görev yapan lise ya da ön lisans mezunlarının öğretmenlik gibi saygın bir mesleklerinin olması mesleki doyum düzeylerinin yüksek, tükenmişlik düzeylerinin ise düşük çıkmasına imkân verebilir.

Kuşkusuz ki “çocukları sevmiyorum ya da sevemiyorum” türünden bir duyguya sahip olan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumları da düşük olacaktır. Okul öncesi öğretmenleri, işsiz kalma ya da kendi mesleğini hakir görme sonuçları doğuracağından, çocuk sevme düzeylerinin ölçüldüğü sorulara ‘mesleği sahiplenme’ hissiyatı ile yanıt vermiş ve çocuk sevme düzeyleri de yüksek çıkmış olabilir. Bu sav, bir varsayımdan ibaret olduğu için araştırmacılara yönelik öneriler kısmında detaylandırılacaktır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların % 99,5’i (221 kişi) lisans düzeyinde, % 0,5’i (1 kişi) yüksek lisans düzeyinde mezuniyet durumuna sahip oldukları saptanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim derecelerinin yükseltilmesi yönünde yapılacak çalışmalar önemlidir. Yükseköğretim kurumlarının, akademik açıdan kendini geliştirmek isteyen öğretmenleri desteklemeleri ve öğretmenlere özel lisansüstü kontenjanların artırılarak, kontenjan tahsisinde bulunulması mesleki farkındalığın artmasına katkı sağlayabilir (Bakioğlu ve Özcan, 2016). Öğretmenlere yönelik olarak Yükseköğretim düzeyinde yapılacak buna benzer iyileştirme ve teşvikler, öğretmenlerin özsaygı ve mesleki doyum düzeylerinin yükselmesine etki edebilir.

Çetin ve arkadaşları (2015), öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun kariyer kavramını bir birikim olarak değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmalarında adayların, kariyer kavramına ilişkin bildirdikleri metaforlar arasında ‘merdiven’ imgesinin en fazla frekans değerine sahip olduğunu saptamışlardır. Okul öncesi öğretmenlerinin kendi branşlarında yükselme ihtimallerinin zor olması ve yaşları ilerledikçe çocuklarla ilgilenme durumlarının bedenen yaşatacağı güçlükler, mesleki doyum düzeylerini de olumsuz yönde etkileyebilir.

Neticede, yapılan araştırmanın bulgularına göre, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri artıkça, çocuk sevme düzeylerinin de artacağı yönünde pozitif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır.

5.2. Öneriler

Bu kısımda, araştırmanın bulguları, sonuçları ve tartışmaları ışığında hem uygulayıcılara, hem de araştırmacılara yönelik çeşitli tavsiyelere değinilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Araştırmayla ilgili bu kısma ait önerileri, uygulayıcıları ‘eğitim yöneticileri’ ve ‘okul öncesi öğretmenleri’ diye ayırarak özetlemek fonksiyonel olacaktır. Fakat henüz okul öncesi öğretmeni olmamış ama olmak isteyen adaylara yönelik de küçük bir öneride bulunmak yerinde olabilir. Bu husus, başka bir araştırmanın konusu olacağı için, burada önerileri çoğaltmak doğru olmayacağından sadece bir öneriye yer verilmiştir:

- Okul öncesi öğretmeni olmak isteyen öğretmen adaylarının meslek seçimlerinden önce, çocukların bulundukları eğitim kurumlarında gönüllü etkinliklerde bulunmaları ve çocuk eğitimi hususunda kişisel gelişimlerine zenginlik katmaları doğru bir meslek seçimi yapabilmek için isabetli olabilir. Saha çalışanları ve çocuklarla birlikte eş zamanlı olarak uzun süreli zaman geçirmek, imkânlar el verdiği müddetçe uygulamalara dâhil olmak, her okul öncesi öğretmeni adayının öncelikli tercihleri arasında olmalıdır.

5.2.1.1. Eğitim Yöneticilerine Yönelik Öneriler

- Milli Eğitim Bakanlığı, ilgili birimleri aracılığıyla, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri ile mesleki doyum düzeylerini periyodik olarak (örneğin her beş yılda bir) bilimsel ölçeklerle ölçebilir, bulgular ışığında önlemler alabilir.

- Milli Eğitim Bakanlığı, ilgili birimleri aracılığıyla, erkek okul öncesi öğretmenleri yetiştirme stratejisi belirleyebilir ve bunun yaygınlaşması için farkındalık çalışmaları yapabilir.

Özellikle erken çocukluk döneminde kız çocuklarının babaya düşkünlüğü ya da erkek çocuklarının anneye düşkünlüğü diye literatürde yer bulan oedipus ve elektra kompleksleri ile kritik gelişim dönemleri düşünüldüğünde (Korucu, 2019); ülkemizde, okul öncesi öğretmenliği mesleğindeki kadın cinsiyeti yönünde tezahür eden baskınlığın, erkeklerin de mesleğe teşvik edilmeleriyle hafifletilmesi, akabinde dengelenmesi gerekebilir.

- Milli Eğitim Bakanlığı, ilgili birimleri aracılığıyla, okul öncesi öğretmenlerinin çocuklarla olan iletişim becerilerini ve çocuklara karşı yaklaşımlarını, çağın geçerli/güvenli tutum ölçekleriyle ve izlenim notlarıyla ölçebilir, önlemler alabilir.

Çocukları seven ve çocukların değişen dünyalarını anlayabilen, onların yerine kendilerini koyarak empati becerilerini geliştirebilen okul öncesi öğretmenlerinin yeterlikleri, çeşitli ödüllerle öne çıkarılırken; çağın uzağında kalan ve bahsedilen yeterliklerden yoksun okul öncesi öğretmenlerinin ‘çocuk yetiştirme ehliyetlerine’ yani diplomalarına geçerlilik kısıtlamaları getirilebilir, güncellemeye yönelik zaman aralıkları tayin edilebilir ya da zorunlu hallerde ellerinden alınabilir.

- Yükseköğretimdeki Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Okul Öncesi Öğretmenliği gibi lisans programlarına ve Çocuk Gelişimi önlisans programına öğrenci kabul şartları gözden geçirilerek, ilgili programlara yerleşecek öğrenci adaylarının ortaöğretim (lise) düzeyindeki -alanlarına kaynaklık edecek- alt programlardan mezun olma koşulu yeniden mevzuata girmelidir.

Çünkü ortaöğretimde, staj imkânı olmadan, diğer bir ifadeyle ‘hiç çocuk görmeden’ mezun olan ve yükseköğretime kaydolmuş adayların mesleğe yatkınlıkları ve çocuk sevgisi düzeyleri belirsizdir. Bu şekilde yükseköğretim programlarına yerleşen adayların, öğretim ortamındaki çocuklarla erken yaşlarda tanışarak kendilerini sınamaları maalesef mümkün olmamaktadır.

- Etkili iletişim ve doğru empati, çocuk sevgisi düzeylerini belirleyen bir faktör olduğu için (Uğurlu, 2013); tüm okul öncesi eğitim kurumlarında, okul öncesi öğretmenlerine yönelik, iletişim konusunda periyodik atölye çalışmaları, işlevsel eğitim etkinlikleri ve hizmet içi çeşitli seminerler düzenlenebilir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerilerini olumsuz etkileyen kurum içi nedenlere ilişkin alınacak önlemler düşünülüp çeşitli iyileştirme modelleri üzerinde çalışılabilir.
- Okul yöneticisi tarafından takdir edilmek, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerini olumlu yönde etkileyeceğinden (Arı, 2015), eğitim yöneticileri, okul öncesi öğretmenlerine yönelik iç ve dış motivasyon dinamiklerini hayata geçirecek etkinlik, teşvik, destek... gibi küçük ‘jest paketleri’ üretebilir ve bunları yaygınlaştırabilirler.
- Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerini yükseltmeye yönelik maddi ve manevi ihtiyaçlar dikkate alınarak, özellikle özlük haklarına ve mesleki saygınlıklarına dair revizyonlar, iyileştirmeler ya da korumalar yapılabilir.
- Okul öncesi eğitim ve öğretimde teneffüs, mola, dinleme saati gibi uygulamaların olmadığı düşünüldüğünde, okul öncesi eğitim sınıflarının ya da oyun alanlarının fiziki şartlarının istenilen seviyelere yükseltilmesi, aynı zamanda okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerini yükseltebilir. Okul yöneticileri, okul öncesi öğretmenlerine, materyal

bakımından zengin ve fiziki açıdan ferah oyun alanlarına/sınıflarına duyulan ihtiyacı gidererek ‘hazırlanmış bir çevre’ sunabilirler.

5.2.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

- Okul öncesi öğretmenleri, mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeylerini üst seviyede tutabilmek için, ‘çocuk yetiştirme ehliyetleri’ni yani diplomalarını değişen dünya standartlarına uyumlu hale getirebilmek adına kişisel, akademik ve sosyal açıdan dönemsel revizyonlara girebilirler. Bunun için akademik ve psikolojik destek de alabilirler.
- Okul öncesi öğretmenleri, çocuk sevgisi düzeylerini arttırmak için, benlik saygılarını ve özgüven duygularını yüksek tutacak çalışmalara bizzat katılabilirler, kişisel gelişimlerinin bu yönüne ağırlık verebilirler.
- Çocuk sahibi olan okul öncesi öğretmenleri, kurumdaki çocuk sahibi olmayan diğer meslektaşlarıyla ‘duygudaşlık atölyeleri’ oluşturarak, onların ve kendilerinin çocuklarla kurdukları empati ve iletişim tutumlarını inceleme/izleme fırsatı yakalayabilirler.

5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Okul öncesi öğretmenlerinin görevlerini yaparken, okul öncesi öğretmen adaylarının ise göreve başlamadan önce, çocukları sevme düzeylerini inceleyen ve çocukları sevmeyi olumlu/olumsuz etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılmasına yönelik boylamsal araştırmalar yapılabilir.

- Okul öncesi öğretmenlerine yönelik mesleki doyum düzeyleri ve çocuk sevgisi düzeylerini ölçen nitel araştırmalar yapılarak daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabilir.
- Hâlihazırda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ve aday konumunda olan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevgisi düzeyleri ayrı ayrı ele alınabilir ve hem nicel, hem de nitel yöntemlerle araştırmalara konu edilebilir.
- Bu araştırmada incelenen değişkenler arasında, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeylerinin görev yaptıkları kurum türü yönünden anlamlı farklılıklarının olduğu tespitine dayanarak; devlet ve özel öğretim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile ilgili, örneklemi geniş tutulmak kaydıyla, farklı il ve yerleşim yerlerinde yeni araştırmalar yapılabilir.
- Sadece okul öncesi öğretmenlerinin değil, çocuklarla doğrudan temas halinde olan diğer branştaki öğretmenlerin de mesleki doyum düzeyleri ile çocuk sevgisi düzeyleri arasındaki ilişki incelenerek araştırmaya farklı bakış açıları kazandırılabilir ve zenginlik katılabilir.

KAYNAKLAR

- Akçamete, G., Kaner, S. ve Sucuoğlu, B. (2001). *Tükenmişlik İş Doyumu Ve Kişilik*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Akın, U., & Koçak, R. (2007). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51 (51), 353-370.
- Aksoy, P., Baran, G. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Sevmeye Durumları ile Anne-Babaları Tarafından Kabul-Redlerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu*, 5-7 Mayıs 2011, Sivas.
- Arı, E. (2015). Öğretmenlerin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik üzerine etkisinin yapısal eşitlik modeli ile araştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 8 (39);, Issn: 1307-9581.
- Bakioğlu, A. ve Özcan, M. (2016). Çin (Şanghay) eğitim sistemi. A. Bakioğlu (Ed.) içinde, *karşılaştırmalı eğitim yönetimi: PISA'da başarılı ülkelerin eğitim sistemleri* (pp. 1-40). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Barnabé, C. ve Burns, M. (1994). *Teachers' job characteristics and motivation. Educational Research*. 36 (2), 171-185.
- Barnett, M. A., & Sinisi, C. S. (1990). The initial validation of a liking of children scale. *Journal of Personality Assessment*. 55(1-2), 161-167. doi: 10.1080 / 00223891.1990.9674055.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim psikolojisi: Eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bishay, A. (1996). Teacher Motivation and Job Satisfaction: A Study Employing the Experience Sampling Method. *Journal Undergrad. Science*. 3, 147-154.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (s.32). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, H., Akgün, A. ve Kavuncubaşı, Ş. (2001). *Kamu ve Özel Kesimde İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ceylan, A.E. ve Mocan, D.K. (2017). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 215, Yaz/2017.

- Craig, A. (2001). Teacher Motivation and Job Satisfaction in the New Millennium. *Mid Western Educational Research Association*. 143, 2-23.
- Çardak, M. (2002). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyumu ile stresle başa çıkma yolları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çay, Y. ve Şanal, M. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* (6), 134-142.
- Çetin, M., Tatık, Ş.R., Çayak, S. ve Doğan B. (2015). Öğretmen adaylarının kariyer kavramına ilişkin metaforik algıları. *The Journal Of International Education Science (Inesjournal)*. Yıl: 2, Sayı: 4, Eylül 2015, s. 119-130.
- Çetinkanat, C. (2000). *Örgütlerde Güdülenme ve İş Doyumu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çoruh, E. (2001). *Hazır giyim sektöründe çalışanların iş doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dereli İman, E. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevgisi ve öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7 (4), 482-504.
- Durak Demirhan, T. (2011). *Okul öncesi çocuk ve ilk öğretmeni*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Durmuşoğlu Saltalı, N. ve Erbay, F (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin konuşma, dinleme ve empati becerilerinin çocuk sevmeye davranışı açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (1), 159-174.
- Durualp, E. ve Kaytez, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumlarının çocuk sevmeye düzeyleri ile bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6 (1), 97.
- Durualp, E. ve Ünal, N. (2013). *Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi*. 5. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Çanakkale.

- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2008). Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33, 40-48.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 38, 127-137.
- Ercan, R. (2014). Öğretmenlerde çocuk sevgisi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages. Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (8), 435-444.
- Erçelebi, H. (1997). İlkokul Öğretmenlerinin Mesleki Doyumu. *Yaşadıkça Eğitim*, 13-17.
- Erdem, Y. ve Duyan, V. (2011). A Determination of The Factors That Affect The Level of Peditric Nurses' Liking of Children. *Turkish Journal of Medical Sciences*. 41(2): 295-305.
- Erel, E. (1998). *İlköğretim okullarında görev yapan branş öğretmenlerinin iş doyumları (Ankara ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eren, E. (2008). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. (11. Basım) İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Ergeç, A. (1982). İş Doyumunun Belirleyicileri Olarak Beklenti Algılama Tutarsızlığı ve Çalışma Değerleri. *Yönetim Psikolojisi II*, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Eser, Ş. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenlerinde İş Doyumu, Meslektaş İlişkileri ve Okul İdaresi Desteği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Tekirdağ İli Örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Çanakkale.
- Greenberg, J. ve Baron, R.A. (1999). *Behavior in Organizations*, (7. baskı), New Jersey: Prentice Hall.
- Hargreaves, A. (1994). Changing teachers. *Changing Times*, London: Cassell
- İçi, A. ve Öksüz, Y. (2014). The relationship between authoritarian personality and liking of children levels of teacher candidates. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 3203-3207.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*, (33. Basım), İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Kayırlık, Hasan. (2008). Din Görevlilerinde Yaşamdan Memnuniyet ve Mesleki Doyum Adana Örneği, *I. Din Hizmetleri Sempozyumu*, (3-4 Kasım 2007), C. 1, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, ss. 34-46.
- Kaynak, B.K., Ergin, B., Arslan, E. ve Pınarcık, Ö. (2015). Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygıları İle Çocuk Sevmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Elementary Education Online*, 14 (1), 86-96, 2015. İlköğretim Online, 14 (1), 86-96, 2015. Online, [http://ilkogretim-online.org.tr-DOI:10.17051 / io.2015.35947](http://ilkogretim-online.org.tr-DOI:10.17051/io.2015.35947).
- Keser, A. (2006). Çağrı merkezi çalışanlarında iş yükü düzeyi ile iş doyumu ilişkisinin araştırılması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11) 2006 / 1: 100-119.
- Koçel, T. (1998). *İşletme Yöneticiliği*, (6. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
- Korucu, A.A. (2019). Freudyen ve Jungiyen Yaklaşımlarla Anne Olgusu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 23 (1): 133-143.
- Kuyucu, Y., Şahin, M. ve Kapıcıoğlu, M.O. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin ‘çocuk’ kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Mayıs 2013 Cilt: 2 Sayı: 2 Makale No: 05 ISSN: 2146-9199.
- Kuzgun, Y. (2013). *Meslek Rehberliği Ve Danışmalığına Giriş*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kuzgun, Y., Sevim, A.S. ve Hamamcı, Z. (2005). Mesleki Doyum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Kullanılan Ölçme Araçları Dizisi*, 1, 81-87.
- Leedy, P. D., & Ormrod, J. E. (2005). *Practical research. Pearson Custom*.
- Lim Ho, C. (2006). Teaching Satisfaction Scale Measuring Job Satisfaction of Teachers. *Educational and Psychological Measurement*. 66 (1) 172-183.
- Little, J. W. (1996). The emotional contours and career trajectories of (disappointed) reform enthusiasts. *Cambridge Journal of Education*, 26, 345-359.
- Mersin, Yunus (2007). *Din Görevlilerinde Meslekî Doyum*. Basılmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Michaelowa, K. (2002). Teacher job satisfaction, student achievement, and the cost of primary education in Francophone Sub-Saharan Africa. *Hamburg Institute of International Economics*, Discussion Paper, No. 188, <http://hdl.handle.net/10419/19349>, 19 Haziran 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Nias, J. (1996). Thinking about feeling: The emotions in teaching. *Cambridge Journal of Education*, 26 (3), 293-306.
- Özbey, S., Türkoğlu, D. ve Büyüktanır Buldur, A. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının öğretmenlerin çocuk sevmeye düzeyleri ve bazı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12, (27), 323-344.
- Özdayı, N. (1990). *Resmi ve Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmini ve İş Streslerinin Karşılaştırmalı Analizi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Piyal, Bülent, Piyal Birgül, Yavuz, İ. ve Yavuz, A. (2002). Sosyal Sigortalar Kurumu Ankara Eğitim Hastanesinde Çalışanların İş Doyumu Etkileyen Etmenler, *Kriz Dergisi*, C. 10, S. 1, ss. 45-56.
- Sağlam Çiçek, A. (2007). Akademisyenlerin İşe Güdülenmesinde Hijyen ve Güdüleme Faktörlerinin Önemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Efd.Mehmetakif.Edu.Tr/Arsiv/Haziran2007/Sonsayi/52-57.Pdf, 19 Ocak 2010 tarihinde indirilmiştir.
- Shann, M. (1998). Professional commitment and satisfaction among teachers in urban middle schools. *The Journal of Educational Research*, 92, 67-73.
- Statistical Analysis Report 1997, U.S. *Department of Education Office of Educational Research and Improvement*, <http://nces.ed.gov/pubs97/97471.pdf> 19 Haziran 2012 tarihinde indirilmiştir.
- Şahin, H. ve Dursun, A. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları: Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, yıl 9, sayı 18, 160-174.
- Şahin, İ., (2013). Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeyleri, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, 2013, Cilt:X, Sayı:I, 143-168, <http://efdergi.yyu.edu.tr>

- Şahin, K. M. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin özgüvenleri ile mesleki tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Şen, B. (2011). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki doyumları ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları üzerine bir araştırma (Uşak İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, Ş. (2005). *Yönetim ve Organizasyon*, (8. Basım) Konya: Günay Ofset.
- Tanrıverdi, H. D. (2008). *Anasınıfı Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumlarıyla Anasınıfı Eğitim Programında Öngörülen Hedeflere Ulaşılma Derecesi Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Taşpınar, M. (2017). *Sosyal bilimlerde SSPS uygulamalı nicel veri analizi* (s.194). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Teltik, H. (2009). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algılarının iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleriyle ilişkisinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Thompson, D. P., McNamara, J. F. ve Hoyle, J. R. (1997). Job satisfaction in educational organizations: A synthesis of research findings. *Educational Administration Quarterly*, 33, 7-37.
- Tok, T. (2004). *İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu ve Örgütsel Bağlılıkları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Turaşlı, N. K. (2008). Okul Öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi. Haktanır, G. (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türk, R., Kardaş Özdemir F. ve Kerimoğlu Yıldız, G. (2017). Öğretmenlerin çocuk sevmeye durumlarının belirlenmesi: Kars Örneği. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 7 (1): 45-52, doi:10.5222/buchd.2017.045.
- Uğurlu, C. T. (2013). Öğretmenlerin iletişim becerisi ve empatik eğilim davranışlarının çocuk sevmeye düzeyleri üzerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (2), 51-61.
- Weber, Max. (1995). *Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Kuramı*, çev. Ö. Ozankaya, Ankara: İmge Kitabevi.

- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2004). Bir değer olarak çocukluk. *Üniversite ve Toplum*, 4 (4), 1-4.
- Yazıcı, Z. (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2, 279-286.
- Yelboğa, A. (2008). İnsan Kaynakları Bölümünde Çalışanların İş Doyumlarındaki Farklılıkların İncelenmesi. *Yönetim*, Y. 19, S. 61, ss. 125-142.
- Yıldız, M. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi becerileri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüleri, İstanbul.
- Yüksel, İ. (2005). İletişimin İş Tatmini Üzerindeki Etkileri: Bir İşletmede Yapılan Görgül Çalışma, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 2, 291-306.
- Yüksel, Ö. (1990). *Personel organizasyonu – İşgören verimliliği ve tatmini açısından*. Ankara: Nadir Kitap.

EKLER BİLGİ FORMU

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DOYUMLARI İLE ÇOCUK SEVGİSİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Değerli katılımcı,

Bu araştırma bilimsel bir çalışma amaçlı olup herhangi bir yerde kullanılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceğinden size uygun olan maddeleri işaretleyiniz. Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız: ☐ 21-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 ve üzeri
3. Medeni durum: ☐ Evli ☐ Bekâr
4. Mesleki Deneyim (Yıl): ☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 ☐ 21ve üzeri
5. Görev yapılan Kurum Türü: ☐ Devlet ☐ Özel
6. Görev Yeri: ☐ İl ☐ İlçe ☐ Belde ☐ Köy-Mahalle
7. Eğitim Düzeyi: ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
8. Çocuk Sahibi Olma Durumu: ☐ Var ☐ Yok
9. Sınıftaki Çocuk Sayısı: ☐ 1-10 ☐ 11-20 ☐ 21 ve üzeri
10. Çalıştığı Yaş Grubu: ☐ 2-3 ☐ 3-4 ☐ 4-5 ☐ 5-6 ☐ 6 üzeri
11. Gelir Düzeyiniz (Aylık): ☐ 1000-2000TL ☐ 2001-3000TL ☐ 3001-4000TL ☐ 4001TL ve üzeri
12. Mesleği Seçme Yönlendirmesi Nedeni: ☐ Ekonomik ☐ Çocuk Sevgisi ☐ Aile-Rehberlik ☐ Mesleğe İlgi ☐ İkamet Durumu ☐ ÖSYM Puanı

(12. soruya 1'den fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

MESLEKİ DOYUM ÖLÇEĞİ

		Her zaman	Sık sık	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Bir kez daha dünyaya gelseniz aynı mesleğe girmek ister misiniz?					
2	Yaptığınız işi önemli ve anlamlı buluyor musunuz?					
3	Mesleğinizi başkalarına önerir misiniz?					
4	Keşke başka bir iş yapan insan olsam dediğiniz olur mu?					
5	Mesleğinizin gelişmenize olanak verdiğini düşünüyor musunuz?					
6	İşyerinize hevesle gelir misiniz?					
7	İşiniz ile ilgili yeni bir şey öğrenmeye çalışır mısınız?					
8	İşyerinizde aldığınız eğitime uygun bir iş yapıyor musunuz?					
9	İşgünü sonunda kendinizi mutsuz ve bıkkın hissedersiniz mi?					
10	Fırsatını bulduğunuz an başka bir işe geçmeyi düşünür müsünüz?					
11	Erken emekli olup bir köşeye çekilmeyi düşünür müsünüz?					
12	Meslektaşlarınızla karşılaştığınızda onların işlerini nasıl yaptıklarını sorar mısınız?					
13	Mesleki bilginizi arttırmak için seminerlere, kongrelere katılır mısınız?					
14	İşyerinde bazı engeller çalışma isteğinizi engeller mi?					
15	İşinizin yeteneklerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?					
16	Mesleğinizle ilgili yayınları izler misiniz?					
17	Mesleğinizi yürütürken karşılaştığınız engellerle mücadele ediyor musunuz?					
18	İşinizin ilgilerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz?					
19	Mesleğinizi değiştirmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?					
20	Meslek bilginizi artırmaya yönelik girişimlerde bulunuyor musunuz?					

BARNETT ÇOCUK SEVME ÖLÇEĞİ

		Hiç Katılmıyorum →→ Kesinlikle Katılıyorum						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Çocukları oyun oynarken izlemekten keyif alırım.							
2	Bir çocuğu tanımaktan mutluluk duyarım.							
3	Çocuklarla konuşmaktan hoşlanmam.							
4	Çocukları kucaklamaktan mutluluk duyarım.							
5	Bir çocuğu gülümsettiğim zaman mutlu olurum.							
6	Etrafımda çocukların olmasından hoşlanmam.							
7	Çocukları parkta oynarken izlemekten keyif alırım.							
8	Çocuklarla birlikteyken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem							
9	Çocukların birbirleriyle konuşmalarını dinlemekten hoşlanırım.							
10	Çocuklar rahatsızlık vericidir.							
11	Bir çocuğun gülümsemesi için çaba harcamaktan keyif alırım.							
12	Onları bir kere tanıdınız mı, bütün çocukları sevimli bulursunuz.							
13	Çocukların bağışması ve etrafta koşturması beni rahatsız eder.							
14	Çocukları severim.							

ETİK KURULU KARARI

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL KARARI

Karar Tarihi: 21.12.2018

Toplantı Sayısı: 16

Nevşehir Özel Kapadokya A. Kültür Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü Okul Müdürü Seyit Taylan KAPUCU'nun "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli araştırma projesinin görüşülmesi.

2018.16.185. Nevşehir Özel Kapadokya A. Kültür Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü Okul Müdürü Seyit Taylan KAPUCU'nun "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli araştırma projesi görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda, Proje yürütücülüğünü Nevşehir Özel Kapadokya A. Kültür Gündüz Bakımevi ve Çocuk Kulübü Okul Müdürü Seyit Taylan KAPUCU'nun üstlendiği "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları İle Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans tez çalışma projesi dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, projenin gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına kurumumuz üyeleri tarafından oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
Prof. Dr. Feri Doğan ÇİÇEK
Rektör Yardımcısı
(Etik Kurul Başkanı)

ARAşTIRMA İZNİ BELGESİ

T.C.
NEVŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49405861-44-E.24913311
Konu : Araştırma İzni
(Seyit Taylan KAPUCU)

25/12/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Marmara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 03/12/2018 tarihli ve E.1800334200 sayılı yazısı.
b) Nevşehir Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şubesinin 24/12/2018 tarihli ve E.24823154 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisi Seyit Taylan KAPUCU' nun; "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları ile Çocuk Sevgisi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi " konulu araştırma projesiyle ilgili anket çalışmasını, dilekçesinde belirtilen okullarda uygulama yapmak için izin talep etmektedir.

Anılan araştırma izninin 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında, ilimizin dilekçede belirtilen okullarında, gönüllülük esasına dayalı, eğitim öğretimi aksatmamak şartı ve Okul Müdürlüğünün muvafakatinde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Murat SALTİK
İl Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
25/12/2018

Nevzat SİNAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Ayrındır.
25 Aralık 2018
Ali Rıza GÜLTEKİN
ŞEF

Yeni Kayseri Cad.Hükümet Konagı 50100 NEVŞEHİR Ayrıntılı bilgi için: E.YAZICI - VHK1
Elektronik Ağ: www.nevschirme.gov.tr Tel: (0 384) 213 79 33 -166
e-posta: hizmetici50@meh.gov.tr Faks: (0 384) 213 20 68

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden e9fe-b459-30ce-b737-9029 kodu ile teyit edilebilir.

ÖLÇEK ONAY MAİLİ

